

MWONGOZO WA TAASISI YA VYAMA NA DEMOKRASIA DENMARK

VYAMA VYA SIASA KATIKA NGAZI ZA MSINGI

UZOEFU WA DENMARK KATIKA KUTOA HAMASA

DIPD

TAASISI YA VYAMA NA DEMOKRASIA DENMARK (DIPD)

Dira ya Taasisi ya Vyama na Demokrasia Denmark ni kuchangia katika maendeleo ya uendeshaji bora wa vyama vya siasa na mifumo ya vyama vingi kwenye utamaduni wa kidemokrasia, ili kuongeza hamasa ya uhuru na maendeleo ya utu wa wananchi katika nchi zinazoendelea.

VYAMA VYA SIASA KATIKA NGAZI YA MSINGI

UZOEFU WA DENMARK KATIKA KUTOA HAMASA

MWONGOZO WA TAASISI YA VYAMA NA DEMOKRASIA DENMARK

2013

UTANGULIZI

Vyama vya siasa ni nguzo muhimu katika ujenzi wa demokrasia ya uwakilishi. Vyama vina kazi nyingi kama vile kuelimisha, kushawishi watu kushiriki katika michakato ya kisiasa, kutafuta wanachama, kuandaa viongozi, kutunga sheria kupitia bunge, na kushiriki katika chaguzi. Ili vyama viweze kufanikisha shughuli hizi ni lazima vijipange kama taasisi na hususani katika ngazi za msingi. Hii ni kwasababu katika ngazi za msingi kuna ushawishi mkubwa wa wanachama na pia vyama huweza kushughulikia matakwa ya wananchi kwa ukaribu. Hapa Tanzania vyama viko katika muundo ufuatao: Ngazi ya Taifa, ngazi ya Mkoa, ngazi ya Wilaya au majimbo, ngazi ya kitongoji au kijiji na ngazi ya mtaa. Hata hivyo tangu uanzishwe mfumo wa vyama vingi vya siasa mwaka 1992, takribani vyama vyote vimekuwa na uimara wa kitaasisi na uratibu katika Makao Makuu na udhaifu kwenye maeneo ya Wilaya, Majimbo, Vijiji na Mitaa. Hii imepelekea udhaifu wa vyama katika kutimiza malengo yao na kukuza demokrasia ya ushindani nchini.

Mwaka 2003 Taasisi ya Vyama na Demokrasia Denmark (DIPD) wakiwa kama wafadhili wa Kituo cha Demokrasia Tanzania (TCD), walitoa mwongozo kwaajili ya kuimarisha vyama vya siasa katika ngazi ya msingi na demokrasia kwa ujumla. Ingawa mwongozo huu unatoa uzoefu wa siasa za vyama katika ngazi za msingi na demokrasia nchini Denmark, bado nchi zinazoendelea kama Tanzania zinaweza kujifunza namna ya kuboresha demokrasia na utendaji wa vyama vya siasa. Lengo la mwongozo huu si kuchukuliwa kama ulivyo na kutumika, bali ni kutoa hamasa kwa vyama vya siasa hapa nchini ili vione maeneo ya kujifunza kutokana na uzoefu wa vyama vya Denmark na kufanya vizuri zaidi.

Kwa kutambua hilo TCD iliona haja ya kuutumia mwongozo huu katika kuimarisha vyama vya siasa nchini Tanzania. Mwongozo huu ulitolewa kwa lugha ya Kiingereza. Kwa kuzingatia kuwa lugha ya Taifa nchini ni Kiswahili na kuwa watu wengi huifahamu lugha hii, TCD iliona haja ya kutafasiri Mwongozo huu kwa lugha ya Kiswahili. Mnamo Aprili, 2014 TCD ilipata ufadhili wa DIPD kutafasiri mwongozo huu kwa matumizi ya vyama hapa Tanzania.

Ni matumaini yetu kuwa pamoja na njia nyingi ambazo viongozi wa vyama vya siasa wamekuwa wakitumia kuimarisha matawi ya vyama, Mwongozo huu pia utachangia kwa kiasi kikubwa kukuza uelewa wa viongozi wa vyama vya siasa hasa walio katika ngazi ya msingi katika kuimarisha matawi ya vyama vya siasa. Pamoja na hayo hamasa kubwa itakuwa katika kuimarisha mfumo wa vyama vingi vya siasa na kukuza Demokrasia ya nchi.

John Cheyo

MWENYEKITI

UZOEFU UNAOWEZA KUTOA HAMASA

Baada ya miaka mingi ya vurugu za kisiasa, Nepal ilifanya uchaguzi wa wabunge wa majimbo mwaka 2008 wakiwa na mamlaka ya kuunda katiba mpya kama msingi wa maendeleo ya baadaye ya nchi ya kisiasa, kijamii na kiuchumi. Zoezi hili bado halijakamilika, hivyo bado Nepal iko katika kipindi cha mpito, ambacho kinawakilisha vyama vyote vya siasa na viongozi wa siasa pamoja na matatizo na changamoto nyingi.

Mwaka 2011, DIPD iliamuakuanzisha ushirikanonakundila vyama vya siasa vinavyowakilisha mawanda mapana ya kisiasa, na vyama vingine vyote vilivyokuwa na moyo wa kukuza na kuimarisha hali ya demokrasia – ambayo ni mamlaka ya DIPD

Wadau wengine wa maendeleo wanajihusisha na vyama vya siasa pia, wakiwa na lengo hilo hilo la kukuza demokrasia. Kufuatia majadiliano na kamati ya uendeshaji ya Nepal, tumeamua kujikita katika kuimarisha vyama vya siasa katika ngazi za msingi. Tunaamini kuwa hiki ni kipimo kizuri katika mchakato wa kuleta demokrasia, na ni eneo ambalo tunaamini kuwa uzoefu wa vyama vya siasa vya Denmark unaweza kusaidia.

Kama ilivyo katika nchi nyingine nyingi zinazoendelea, kwa ujumla vyama vya siasa vya Nepal vina sifa ya kuwa na uimara wa chama katika makao makuu na udhaifu wa uratibu wa matawi katika maeneo ya pembezoni. Ili kujenga uwezo wa vyama vya siasa kuelewa changamoto na kutoa huduma kulingana na matarajio ya wananchi, ni muhimu kuwa na matawi ya vyama vya siasa nchini kote ambayo ni imara, hai na ya kidemokrasia. Matawi haya yatahakikisha kuwa vyama vya siasa vina uwezo wa kuelewa na kushughulikia matakwa ya wananchi katika nchi zao.

Mwongozo huu unatokana na uzoefu na michango ya kundi la wanasiasa wa Denmark walio katika utawala wa ngazi za msingi, pamoja na washauri wa vyama vya siasa. Wanawakilisha vyama mbalimbali vya siasa, na kwa msingi huu ni washindani katika maisha yao ya kila siku ya kisiasa, lakini wamekubaliana kushirikishana uzoefu wao na mawazo mazuri pamoja na ushauri ili kuweza kuvishirikisha vyama vya Nepal ambavyo ni wadau wetu.

Ni jambo la kawaida nchini Denmark kwamba siasa ya utawala wa ngazi za msingi ni muhimu. Wanachama wote wanaunganishwa katika matawi yao ya chama husika cha siasa ya utawala wa ngazi za msingi, na vyama vyote vya siasa nchini Denmark vinakiri kuwa vimejengwa katika msingi wa kuanzia chini kwenda juu. Matawi ya vyama vya siasa ngazi za msingi yanafanya jukumu la msingi wakati wa kuchagua wagombea wa Bunge; wagombea waliochaguliwa wa serikali za mitaa wana uwezo wa kugawa zaidi ya nusu ya pato la Denmark (GDP); bila ya utendaji bora wa matawi ya vyama ngazi za msingi hakuna chama kinachoweza kuendesha kampeni za uchaguzi kwa mafanikio.

Tunatambua ukweli kwamba maisha katika nchi ya viwanda ya Denmark ni tofauti sana na maisha katika nchi inayoendelea kama Nepal. Hata hivyo, tunashawishika kuamini kuwa bado kuna uzoefu, sheria na taratibu za Denmark zinazoweza kutoa hamasa katika ngazi ya kimataifa- Nepal ikiwemo.

Hivyo basi mwongozo huu utaonekana ukiibua hamasa kuliko kuwa ‘maandishi tu’, na unaotakiwa kufuatwa tangu mwanzo hadi mwisho. Tunawakaribisha kuchukua na kuchagua kutoka katika sura na vipengele ambavyo vinafaa na vyenye msaada kwenu. Pia vyama vya siasa vya Denmark vina njia nyingi tofautitofauti za kuanzisha na kuimarisha muundo wa vyama vyao katika ngazi za msingi, hivyo, hata katika mazingira ya Denmark si kwamba njia moja tu inafaa.

Tunatambua kabisa kwamba mwongozo huu unaweza kuonekana kama sehemu ndogo tu ya juhudi za kuwezesha mchakato wa kuleta demokrasia kwa ujumla na kipekee katika vyama vya siasa. Lakini tunaamini utatupa mawazo kadhaa yatakayoweza kusaidia kubadili hali ya

kisiasa ya Nepal katika mwelekeo unaoungwa mkono na vyama vya siasa.

Kipekee, tunaamini unaweza kutoa msukumo fulani na ushauri kwa wanaharakati wa vyama vya siasa ambao wanajihusisha na mapambano ya kuleta demokrasia katika vyama vyao.

Bjorn Forde,
Mkurugenzi
DIPD-Taasisi ya vyama na Demokrasia Denmark

SHUKURANI

Mwongozo huu usingekuwepo bila ya muongozo wa Jorgen Estrup, mtaalamu aliyekabidhiwa kuandaa na kupanga kazi hii kutokana na uzoefu na michango ya kikundi cha watu waliofanya kazi hii na kuiandika. Tunatambua na kuthamini uchapakazi na kujitolea katika mchakato mzima.

Tunapenda kuwashukuru wajumbe wa kikundi cha Denmark kilichofanya kazi hii, kwa kujishughulisha kwa kiwango cha juu na kujitoa kwao katika kuandaa mwongozo huu. Walishiriki katika majadiliano ya wazi na walikuwa tayari kushirikiana kwa kutoa uzoefu na utendaji ili kuwashirikisha wenzao walioko Nepal na vyama vya siasa vilivyo katika nchi nyingine zinazoendelea. Licha ya kuwa na majukumu mengi, walitumia muda wao wote kuchangia katika kuandaa mwongozo huu.

Tungependa kuwashukuru: Allan Ahmad, Bjarne Dahlgaard Jensen, Kisser Franciska Lehnert, Jette Aagaard Madsen, Leon Sebbelin, Finn Stubtoft, Rolf Aagaard-Svendsen, Ole Hvas Svendsen, Johannes Sorensen and Rasmus Falck Ostergaard kutoka katika vyama vya siasa. Pia, shukurani kwa Hans Gorm Andersen, ambaye alishiriki katika kundi la watu waliofanya kazi hii kama mtaalam pekee kutoka Nepal.

Tungependa pia kuishukuru kamati yetu ya Uendeshaji ya Nepal kwa kuchangia na kuhakikisha kwamba mwongozo huu unaendana na kuwa na manufaa katika mazingira ya Nepal. Dinanath Sharma, Khimlal Devkota, Binod Kumar Bhattarai, Chitra Lekha Yadav, Astalaxmi Shakya, Parshu Meghi, Arjun Thapa, Renu Yadav, Jeetendra Narayan Dev, Hemraji Tater, Jitendra Sonal na Suresh Kumar Manadal.

Tungependa kuwashukuru wanataaluma wawili wanaofanya kazi na siasa ya utawala wa ngazi za msingi Denmark, Roger Buch na Ulrik Kjaer, kwa maoni yao ya kujenga kwenye mwongozo huu. Shukurani pia kwa wenzetu wa Nordic, ambao kwa moyo mkunjufu walitoa maoni muhimu kwenye mwongozo kulingana na uzoefu wao katika eneo hili: Catherine Isacksson, Katibu Mkuu wa CIS, *the International Foundation of the Centre Party in Sweden*, Riika Jalonen, mwakilishi wa *Demo Finland* nchini Nepal, na Tiina Kukkamaa-Bah, Kaimu mkurugenzi wa Kamati Tendaji, *Demo Finland*.

Mwisho, tungependa kumshukuru Niels Hjortdal kutoka Danida HUGOU nchini Nepal kwa mchango wake muhimu katika mwongozo huu na msaada wake wenye manufaa wakati wajumbe walipokuwa Nepal.

SALAMU KUTOKA DENMARK

Sisi ni kundi la watu kumi tunaojishughulisha sana na demokrasia ya Denmark. Baadhi yetu ni wanasiasa katika ngazi za msingi, ambao tunajishughulisha sana katika kuleta maisha mazuri iwezekanavyo ya kila siku ya wananchi katika jamii zetu za chini. Baadhi yetu ni washauri katika vyama vya siasa ambao tunatumia muda wetu kuweka vyama vyetu katika hali inayowaridhisha wanachama wote na kuvifanya kuwa vyama vyenye ufanisi mkubwa na vyenye demokrasia ya kweli. Sisi ni wapinzani katika maisha yetu ya kila siku na tunaendesha vyama vyetu kwa namna tofautitofauti sana.

Tumekutana pamoja na kushirikishana mawazo na uzoefu wetu pamoja na mtaalamu wa mwongozo huu ili tuweze kukushirikisha. Katika mchakato huu tumeunda umoja unaotokana na mielekeo tofauti ya kisiasa na kujifunza mengi kutoka kwa kila mmoja wetu. Tunaamini kwamba mwongozo huu utakuwa pia na athari chanya nchini Nepal na kwamba mnaweza kutumia baadhi ya uzoefu wetu mnapotaka kuimarisha matawi yenu ya ngazi za msingi.

Tunatambua kwamba utamaduni wa siasa wa Denmark na maendeleo ya kijamii yako mbali sana tunapolinganisha na jamii ya Nepal na miundo yake ya kisiasa. Hata hivyo, tunaamini kwamba baadhi ya utendaji wetu utakuwa na manufaa na msaada kwenu katika kuimarisha vyama vyenu vya siasa.

Baadhi yetu tulikwenda Nepal wakati wa kuandaa mwongozo huu na wengine tulikutana na baadhi yenu Copenhagen. Tunapenda kutoa shukurani zetu za dhati kwa ukarimu wenu, uwazi na shauku ya kushirikishana na kujifunza. Ni matumaini yetu kwamba hatua zitachukuliwa katika kufuata na kujihusisha katika zoezi la kuimarisha miundo ya kidemokrasia katika vyama vyenu vya siasa. Tunaamini kwamba tumejenga muungano mdogo wa demokrasia ambao tunaamini utaenda mbele zaidi ya kazi iliyopo ya kuandaa mwongozo huu.

Wawakilishi wa Vyama vya Siasa vya Denmark

Rolf Aagaard-Svendsen, *Conservatives*

Allan Ahmad, *Red Green Alliance*

Bjarne Dahlgaard Jensen, *Liberal Alliance*

Kisser Franciska Lehnert, *Liberal Alliance*

Jette Aagaard Madsen, *Liberal Party*

Leon Sebbelin, Finn Stubtoft, *Social Liberal Party*

Finn Stubtoft, *Social Democratic Party*

Ole Hvas Svendsen, Johannes Sorensen, *Socialist People's Party*

Johannes Sorensen, *Danish Social Liberal Party*

Rasmus Falck Ostergaard, *Red Green Alliance*

YALIYOMO

SURA YA KWANZA	1
UMUHIMU WA MATAWI	
UZOEFU KUTOKA DENMARK	
1. Vyama vya siasa katika mazingira ya Denmark	2
2. Demokrasia ya utawala wa ngazi za msingi	5
3. Maadili maalumu ya demokrasia katika utawala wa ngazi za msingi Denmark	7
SURA YA PILI	9
NAMNA YA KUUNDA TAWI JIPYA	
KUPATA USHIRIKIANO WA WANANCHI	
1. Kuanzishwa na kuungwa mkono – Ngazi ya Msingi na Makao Makuu	10
2. Wanachama na makundi lengwa	12
3. Uratibu wa uundaji wa tawi	13
SURA YA TATU	15
NAMNA YA KUENZISHA TAWI JIPYA	
MICHAKATO YA KIDEMOKRASIA	
1. Misingi rasmi ya umoja wa kidemokrasia	16
2. Misingi ya kijamii ya umoja endelevu wa kisiasa	18
3. Mahitaji ya uendeshaji na vyanzo vya fedha	20
SURA YA NNE	22
PROGRAMU YA KISIASA KATIKA TAWI	
MASUALA YA CHAMA KATIKA NGAZI ZA MSINGI	
1. Kubainisha masuala ya kisiasa, mwenendo na makundi lengwa	23
2. Kuunda mshikamano thabiti wa kisiasa	24
3. Namna ya kuunda programu ya kisiasa: Sera	25
SURA YA TANO	27
UINGIZAJI WANACHAMA NA MAFUNZO	
KUJENGA UWEZO NA MOYO WA KIDEMOKRASIA	
1. Kuandaa viongozi wa baadaye	28
2. Kuratibu na kutoa mafunzo kwa wanachama wa tawi	30
3. Kukuza demokrasia kupitia elimu ya uraia	32
SURA YA SITA	34
MASUALA YA KIUTAWALA UTOAJI WA MAAMUZI KIDEMOKRASIA	
UWAZI NA UWAJIBIKAJI	
1. Kanuni na taratibu rasmi za maamuzi kidemokrasia	35
2. Demokrasia ndani ya chama	37
3. Uwazi na uwajibikaji	38
4. Kukuza demokrasia kupitia uwazi na taarifa	40
SURA YA SABA	43
KUSHINDA UCHAGUZI	
JINSI YA KUSHAWISHI, KUJIELEZA NA KUFANYA KAMPENI ZENYE UFANISI	
1. Kushinda uchaguzi	44
2. Shughuli za kampeni na njia za mawasiliano	46
3. Kugharamia na kuratibu shughuli za kampeni	49

SURA YA KWANZA

UMUHI MU WA MATAWI

UZOEFU KUTOKA DENMARK

Waziri mkuu na Mwenyekiti wa Chama cha Kidemokrasia cha Kijamii (*Social Democratic Party*), Bi. Helle Thorning Schmidt, akiongea na wanachama katika tukio lililoandaliwa na tawi la chama ngazi za msingi .

UTANGULIZI

Tawi ni msingi wa chama na makao kwa kila mwanachama wa chama husika. Tawi linajumuisha juhudi za pamoja kwa maendeleo ya jamii na uhamasishaji wa demokrasia wa wananchi katika mitaa yao. Pia, ni kama chombo cha kuchagua wawakilishi na kuhamasisha demokrasia katika utawala wa ngazi za msingi. Ni njia ya upatikanaji wa nguvu ya kisiasa ya kidemokrasia.

Hata hivyo, matawi katika utawala wa ngazi za msingi hayahusiki na masuala ya mahali hapo tu. Wanachama katika utawala wa ngazi za msingi ni haohao katika ngazi ya mkoa na kitaifa pia, wakiwa na majukumu ya kidemokrasia ya eneo lao. Kwa sababu hiyo basi wana haki zao za kikatiba kama wapiga kura. Matawi ya chama ya ngazi za msingi kwa pamoja yanaunda mtandao wa kuratibu matakwa yao ya kisiasa. Kwa njia hii kupitia vyama vyao vya siasa wanapata ushawishi katika mikoa na taifa. Umoja wa kitaifa utapata changamoto kutokana na maslahi ya wachache na kusambaratika kama hauna msingi imara tangu ngazi za msingi. Hivyo basi, ili kujenga chama imara cha siasa cha kitaifa, ni muhimu kuanza na vyama imara katika ngazi za msingi.

1. VYAMA VYA SIASA KATIKA MAZINGIRA YA DENMARK

Ijapokuwa Denmark haijawahi kuwa na demokrasia ya shirikisho, kuna historia ndefu ya kushirikishana madaraka kikatiba na mamlaka ya mitaa. Kipaumbele cha utawala wa ngazi za msingi ilikuwa haki ya wananchi wa Denmark tangu wakati wa katiba ya kwanza kabisa katikati ya karne ya 19. Mabaraza ya madiwani ya manispaa yalibeba majukumu muhimu, hasa kwa kuzingatia kutoa unafuu kwa maskini na kupata elimu, ilhali ukusanyaji kodi ukiongezwa baadaye. Hata hivyo, awali utawala wa ngazi za msingi kama haki ya wananchi haukuwa ukitekelezwa katika hali ya demokrasia ya kweli. Kwa miaka mingi, mamlaka kuu ya nchi-kupitia mfalme - aliteua mwenyekiti wa mabaraza yote muhimu ya manispaa. Ni katika manispaa ndogo tu zilizoko pembezoni ambapo wajumbe wote walichaguliwa katika ngazi za msingi.

Uvumbuzi wa hali ya juu wa kilimo cha Denmark ulitoa msukumo wa maendeleo ya kisiasa vijijini. Wakulima binafsi wa kiwango kidogo na cha kati walishirikiana katika kuongeza kiwango na thamani ya uzalishaji, kupunguza gharama na kuongeza mapato. Ushirikiano wao ulikuwa unazingatia misingi ya usawa kwamba kila mkulima ana haki sawa, bila kujali kiwango chake cha umiliki wa ardhi na mifugo. Wakulima shirika pamoja na watu wengine katika maeneo ya mjini walioungana nao, taratibu walijipanga na kuunda utamaduni, pamoja na vyama vya kisiasa. Kimsingi, walikuwa katika upinzani wa kisiasa dhidi ya wakulima wakubwa, watumishi wa umma wa mjini na wafanyabiashara.

Katiba ya Denmark haizungumzii chochote kuhusu vyama vya siasa na mpaka miaka ya 1870 demokrasia ya Denmark ilifanya kazi bila chama chochote kilichoanzishwa. Lakini kutokana na maendeleo vijijini, chama cha siasa cha Kiliberali kinachojikita katika itikadi ya Kiliberali na kanuni za usawa kilianzishwa. Taratibu kufikia mwishoni mwa karne ya 19, vyama vya siasa kama tunavyovifahamu hivi leo vilianzishwa.

Wakati wafanyakazi wa kawaida wakifaidi maendeleo ya haraka ya kilimo, kwa kawaida wakulima wadogo na wale wasiokuwa na ardhi waliachwa katika hali mbaya. Kunyanyapaliwa kwao katika uzalishaji wa kilimo na kutengwa kwao katika kuboresha kiwango cha maisha vijijini kulisababisha matatizo makubwa ya kijamii. Baadhi ya wabunge wa chama cha Kiliberali na sehemu ya wapiga kura wa Kiliberali katika maeneo ya mjini waliguswa na maendeleo haya na kuunda muungano wa kisiasa pamoja na wale waliotengwa: muungano kati ya maskini katika maeneo ya vijijini; na wasomi na wenye uwezo mzuri katika maeneo ya mjini. Kupitia kugawanyika kwa wanauliberali, chama kipya cha kijamii cha Kiliberali kiliundwa.

Sambamba na maendeleo katika kilimo, mapinduzi ya viwanda yalishika kasi katika maeneo ya mijini. Njia za uzalishaji na mazingira magumu ya kazi yalisababisha kuwapo kwa kundi la wafanyakazi wa hali ya chini na wenye matatizo ya kijamii katika miji mikuu kama kawaida. Matakwa yao yaligongana na watu wenye mawazo yasiyobadilika au fikra za Kiliberali na kujenga moyo wa kimapinduzi katika maeneo yenye wakazi wengi. Hakuna chama cha siasa kilichokuwepo ambacho kingeweza kutoa jukwaa zuri la kisiasa linaloshughulikia matatizo haya ya kijamii. Chama kipya cha kijamii cha kidemokrasia kilikuwa jibu la kisiasa.

Katika manispaa, kuingiliwa moja kwa moja na mamlaka za juu kulikoma ilipoamuliwa mameya wa mabaraza yote ya manispaa kuchaguliwa katika ngazi za msingi na kwa uwazi. Maendeleo haya pia yaliweka hatua ya uongozi wa kisiasa kupitia mabaraza ya madiwani ya manispaa katika miji mikuu. Kwa vyama vya siasa, ilikuwa jambo la kawaida kitaifa kulenga katika kujijenga vizuri katika ngazi za msingi za utawala, wakati ambapo nusu ya wakazi bado wanaishi vijijini.

Marekebisho ya katiba ya Denmark yaliyofanyika kabla ya haya, mwaka 1915, tayari yalikuwa yamebadili mtazamo wa kisiasa kwa kiasi kikubwa. Ukielekea kutoka katika mfumo wa uchaguzi wa kura za wengi kwenda mfumo wa mlinganyo wa uwakilishi katika chaguzi

za kitaifa, marekebisho haya ya katiba yalihamisha usawa wa nguvu ya kisiasa kwa kuyapa kipaumbele maeneo yenye wakazi wengi zaidi. Majiji na Miji ilipata umaarufu kutokana na vijiji. Vyama vya siasa vilijiunda upya na kuweka sawa taasisi zake za utawala wa ngazi za msingi ipasavyo. Chama cha siasa cha kihafidhina (*conservative*) kilichotokana na wapiga kura wasiopenda mabadiliko kiliundwa ili kukabiliana na maendeleo haya.

Kwa miaka mingi vyama hivi vinne vikongwe vya siasa vilitawala uwanja wa siasa wa Denmark. Chama cha Kikomunisti kiliundwa na kwa miaka mingi kilikuwa kinajihami na wanademokrasia wa Kijamii dhidi ya kadhia ya wafanyakazi wa viwandani. Hata hivyo, hakikuwahi kupata ushawishi wa uhakika wa kisiasa. Kilipata tu ushawishi wa uhakika wa kisiasa katika kipindi cha miaka mingi baadaye kilipogawanyika katika vyama kadhaa ambapo vyama vya siasa vilivyoachwa nyuma vilianza taratibu kuwa na uwezo mkubwa wa ushawishi wa kisiasa.

Hata hivyo, hivi karibuni vyama vipya vya siasa pia vimeanza kuanzishwa kwa wingi katika viunga vya kisiasa vya Denmark. Vyama vingi kati ya hivi, vilianzishwa kutokana na mgawanyiko wa vyama; vingine vilikuwa matokeo ya upinzani wa wengi, ama kwa matamko fulani ya serikali au kwa matamko yenye kupishana katika maisha ya watu wa kawaida. Kwa hakika, masuala ya kisiasa ya ngazi za msingi na kushuku ufanyaji wa maamuzi ambao ni wa watu wachache maalumu na utawala wa juu umekuwa kwa kiasi fulani sehemu muhimu ya siasa maarufu ya Denmark.

Historia na sifa za vyama vya siasa vya Denmark vyenye uwakilishi bungeni imefafanuliwa kwa ufupi katika chati ifuatayo:

VYAMA VYA SIASA KATIKA BUNGE LA DENMARK (UCHAGUZI MKUU WA MWAKA 2011)

	Mwaka wa kuanzishwa	Itikadi kuu	Viti Bungeni	Jumla ya Wanachama	Namba ya Matawi Ngazi ya Msingi	Madiwani wa Baraza la Manispaa
<i>Liberty Party</i> (Chama cha Kiliberali)	1870	Uliberali	47	44.361	453	699
<i>Social Democratic Party</i> (Chama cha Kidemokrasia cha Jamii)	1871	Demokrasia ya kijamii	44	44.764	292	801
<i>Denish Social Liberal Party</i> (Chama cha Kiliberali cha Kijamii cha Denmark)	1905	Uliberali wa Kijamii	17	8.200	123	50
<i>Conservative people's Party</i> (Chama cha Wahafidhina)	1916	Uhafidhina (<i>Conservative</i>)	8	12.666	107	262
<i>Socialist People's Party</i> (Chama cha Kijamii)	1959	Kijamii	16	15.633	109	340
<i>Red Green Alliance</i> (Muungano wa Red green)	1989	Kijamii	12	9.592	95	14
<i>Danish People's Party</i> (Chama cha Watu wa Denmark)	1995	Utaifa	22	10.230	94	186
<i>Liberal Alliance</i> (Muungano wa Kiliberali)	2007	Uliberali	9	6.753	60	1

Tofauti ya namba za matawi ya vyama asili yake ni ya kihistoria kutokana na tofauti ya ukubwa na namna ya kupangilia shughuli zake.

2. DEMOKRASIA YA UTAWALA WA NGAZI ZA MSINGI

Vyama vyote vya siasa vya Denmark viligundua kuwa ni muhimu kuwa na matawi imara ya utawala wa ngazi za msingi ambayo kwa pamoja yanaunda mtandao imara wa kitaifa. Katika maeneo ya vijijini, tawi ni kiwakilishi cha chama kitaifa na linaweza kuwezesha maendeleo ya vijijini kupitia uwakilishi katika baraza la madiwani la manispaa. Likiwa wazi katika siasa ya utawala wa ngazi za msingi, tawi linatengeneza njia kwa mafanikio ya baadaye na uchaguzi wa kitaifa kwa manufaa ya chama.

Demokrasia ya utawala wa ngazi za msingi iliyokitwa katika mabaraza ya manispaa imekuwa msingi imara wa demokrasia ya kitaifa ya Denmark tangu mamlaka za juu zilipoacha kuingilia mamlaka za chini (taz hapo juu). Karibu miaka 100, mtindo wa utawala uliokuwa ukitumika katika kuchagua mameya ulidumu na kutawala demokrasia ya ngazi ya msingi.

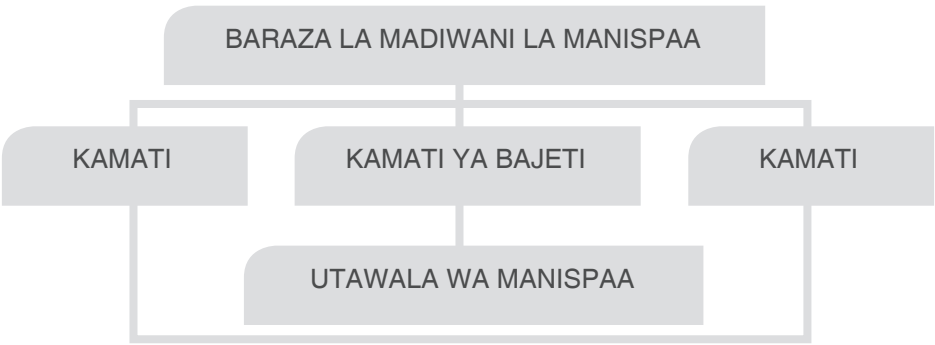
Katika kukumbusha, demokrasia ya mwanzo ya Denmark bila kuwa na vyama vya siasa, mtindo huu wa utawala bado unaathiriwa na kugawana madaraka ya kisiasa na ufanyaji wa maamuzi kwa makubaliano. Katika baadhi ya manispaa, hili linaweza kuwekwa wazi kwa kuundwa kwa umoja mtambuka ya kisiasa wakati wa kujiandaa na uchaguzi katika utawala wa ngazi za msingi. Mbinu hizi za kisiasa zisizo za kiitikadi wakati mwingine zinaweza kuwa njia nzuri ya kuua imani katika ngazi ya msingi. Katika baadhi ya maeneo, umoja mtambuka ya kisiasa umeunda msingi imara wa nguvu na umeweza hata kunyakua nafasi ya umeya katika baraza la madiwani la manispaa.

Mtindo huu ni wa kipekee sana kutokana na baadhi ya sifa zake:

Meya ni mwenyekiti wa baraza la madiwani la manispaa. Anachaguliwa na wajumbe wenzake wa baraza la madiwani la manispaa kwa kupigiwa kura nyingi zaidi na kwa taratibu zote za uchaguzi. Hii inamaanisha kwamba muungano wa vyama unaweza kukubali kuunga mkono na kuteua mgombea yeyote anayeonekana kufaa. Katika mazingira mengine, meya anaweza kuchaguliwa kutoka kwenye chama kimojawapo kidogo katika baraza. Kwa mfano, hivi sasa Meya mmoja katika baraza la madiwani la Manispaa nchini Denmark lenye wajumbe 25 anawakilisha chama cha siasa chenye viti viwili tu katika baraza hilo.

Chombo kikuu cha utawala ni kamati kuu, ambazo zinashughulikia masuala ya bajeti, teknolojia na mazingira, elimu na utamaduni pamoja na masuala ya kijamii. Meya na wajumbe wengine wa baraza la kawaida wana nguvu sawa ya ushawishi katika maamuzi na utekelezaji wake kama inavyoonekana katika chati hapa chini:

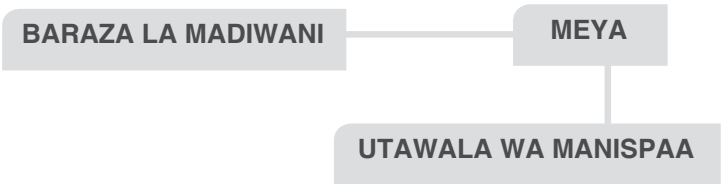
MFUMO WA UTAWALA KUPITIA KAMATI ZA KUDUMU

Mara zote Meya ni mwenyekiti wa kamati ya bajeti, wakati wajumbe wengine wa baraza huchaguliwa na wenzao kuwa wenye viti wa kamati nyinginezo. Kamati zote zinawajibika moja kwa moja kwa kamati ya utawala ili kuhakikisha utekelezaji wa maamuzi yaliyofanywa.

Wajumbe wote wa baraza la madiwani la manispaa wanashirikiana katika jukumu la kufanya na kutekeleza maamuzi. Hivyo, hili halihusiani na usimamizi wa uendeshaji wa Manispaa kama inavyofafanuliwa katika chati hapa chini:

MUUNDO WA UTAWALA KATIKA MANISPAA

Meya ni kiongozi wa usimamizi katika utawala wa manispaa. Ana jukumu la kusimamia utendaji wa kila siku wa shughuli za kiutawala na ufanisi katika manispaa. Kwa namna hii, usimamizi wa shughuli za kiutawala unawekwa tofauti na shughuli za kawaida za kisiasa za kufanya maamuzi.

Mtindo wa Denmark wa utawala wa serikali za mitaa umekua na kuwa utamaduni wao. Kama ilivyo mitindo mingine ya utawala, mtindo huu una faida na hasara zake; kwa hakika unadokeza baadhi ya vipaumbele muhimu kuhusiana na hali ya mahusiano baina ya wanasiasa, watawala na wananchi wa kawaida:

- *Watu wa kawaida kushiriki katika utawala wa manispaa*-kupitia uchaguzi wa wanasiasa wa ngazi za msingi
- *Mgawanyo wa mamlaka ya kisiasa*-kati ya vyama vya siasa na vitengo tofauti vya manispaa
- *Maamuzi kwa makubaliano*-yaliyowezeshwa na mfumo wa nguvu za kisiasa – kumiliki mfumo sawia wa utawala

Kanuni za ushirikiano mtambuka wa vyama vya siasa, kutafuta suluhu kupitia makubaliano ya kisiasa, kujenga mwafaka miongoni mwa wajumbe wa baraza na kushirikishana majukumu ya kisiasa ni mambo muhimu ya demokrasia ya Denmark. Hili linaweza kufafanuliwa kwa mfano (taz. kisanduku katika sehemu inayofuata), ambapo baraza la madiwani la manispaa linawasilisha mwongozo wa utendaji kazi wenye kauli mbiu inayosema “kwa pamoja tunafanya vizuri zaidi.”

Mfumo huu una faida zake kufuatia kujengwa kwa mwafaka, kujenga hali ya utulivu na kujenga hali inayotabirika. Lakini baadhi ya mapungufu katika uongozi wa kisiasa na katika ufanisi vinaweza kuonekana kama madhaifu. Mabadiliko ya sasa ya manispaa za Denmark, kujenga manispaa chache, kubwa na za kitaalamu zaidi, yanaweza kusababisha marekebisho ya kanuni hizi za muda mrefu zilizoanzishwa.

KANUNI ZA UTAWALA BORA WA KISIASA WA BARAZA LA MADIWANI LA MANISPAA

Maoni namba 3

‘Tunakubali majukumu na kufafanua maamuzi yaliyofanywa

Kupitia oni hili ambalo baraza la madiwani la manispaa lilitoa, kwamba katika uwezo wetu kama chombo cha kidemokrasia kilichochaguliwa na umma, tunakubali majukumu yatokanayo na uamuzi tuliochukua, bila kujali umaarufu wake. Tunakubali jukumu la kufafanua maamuzi haya kwa watu wote.’

Inapotokea wajumbe wengi wa baraza la madiwani la manispaa au kamati kuu imechukua uamuzi fulani, uamuzi huo utakuwa halali kulingana na sheria za kawaida za kidemokrasia. Hili linamaanisha kwamba maamuzi yanayochukuliwa ni ya msingi hata kama kuna baadhi ya wanasiasa wanaoyapinga. Oni hili linasisitiza kwamba sisi, yaani baraza zima la madiwani la manispaa na kamati kuu, tunakubaliana na majukumu kulingana na maamuzi tuliyochukua. Matokeo yake ni kwamba mwanasiasa ambaye hakubaliani na maamuzi fulani atalazimika kuheshimu maamuzi na kujizuia kupinga maamuzi hayo katika ngazi ya msingi. Katika uwezo wetu kama wanasiasa kwa hakika tunaweza kuendelea kuonesha kutokukubaliana kwetu, lakini tukawa tunatarajia kwamba kila mmoja ataelezea mambo yaliyosababisha uamuzi fulani kuchukuliwa.

3. MAADILI MAALUMU YA DEMOKRASIA KATIKA UTAWALA WA NGAZI ZA MSINGI DENMARK

Kukua kwa demokrasia ya ngazi za msingi ya Denmark kunamulika michakato ya kihistoria ya jamii inayobadilika. Kwa ujumla ni mchakato wa mafanikio makubwa katika hali bora za kiuchumi na za kijamii.

Chombo muhimu cha maendeleo ya kiuchumi kilikuwa chama cha wakulima wa kawaida wa Denmark kuwa chama cha ushirika. Shughuli za kibiashara za ushirika kwa kiasi kikubwa zilihusu masuala ya wakulima wa kawaida, lakini pia mielekeo mipya kama vile ufugaji kwa ajili ya maziwa na huduma kama vile benki za akiba. Kikundi hiki kilikusanya maadili yaliyo wazi na kanuni za kueleweka. Katika hili, kilikita michakato yake ya kufanya maamuzi katika misingi ya usawa kwamba kila mkulima ana haki sawa bila kujali ukubwa wa ardhi yake au mifugo aliyonayo. Wafanyakazi wa viwandani wa Denmark baadaye walianza kutumia kanuni zinazofanana na hizi na kuunda mashirika ambayo yalishughulikia matatizo yao muhimu ambayo ni mengi na tofauti tofauti katika maisha ya kila siku.

Sambamba na kuenea kwa vyama vya ushirika, kulikuwa na msukumo wa kuimarisha elimu kwa wote. Kulikuwa na imani thabiti kwamba maendeleo ya kiuchumi yanakua kutokana na elimu bora. Wakati ambapo mitazamo ya watu ilikuwa kujishughulisha na masuala ya kiuchumi, haja ya kuwepo kwa elimu kwa wote ilikuwa inafahamika. Lakini mwamko wa kielimu ungefanikiwa kama suala linalopiganiwa na wote endapo lingejengwa katika misingi ya usawa. Hata hivyo, jitihada hizo za kielimu zingeweza zisijibane tu katika matakwa ya kiuchumi, bali zingekuwa jitihada katika kubadili utamaduni, kuwapa wananchi uwezekano wa kuanzisha shule zenye misingi iliyokitwa katika taratibu zao wenyewe za kiutamaduni, zinazoitwa shule huru kwa wote zenye gharama nafuu.

Fikiria hizi zilikuwa chanzo cha shule za elimu ya juu kwa wote huko Denmark, ambazo zinakamilisha mfumo wa elimu unaojikita katika fani, na wenye utamaduni wa Denmark wa kuwezesha urahisi wa upatikanaji wa elimu kwa watu wa kawaida.

Mawazo mapya na utekelezaji wake yalienea kwa wepesi nchini kote kupitia tabia ya Wadenmark ya kuanzisha vyama na klabu. Watu wa kawaida waliunganisha nguvu ili kujipanga

wenyewe vizuri na katika utaratibu mzuri wakiwa na lengo linaloeleweka la kuboresha baadhi ya kazi binafsi katika ngazi za msingi. Kazi yoyote, iwe ya kitaaluma, kiutamaduni, au ya kiuchumi, ingeweza kuunda msingi wa umoja. Kwa utaratibu, vyama vilisimamiwa kwa misingi binafsi ya kujitolea bila ruzuku kutoka serikalini. Katika mazingira ya Denmark hili lilipelekea kuwa na njia ya kuanzisha mahusiano ya kijamii-’utamaduni wa kuungana’-ambao bado upo, ingawa katika hali iliyoboreshwa zaidi na kwa kiasi fulani, wa kibiashara.

Vyama vya siasa vinapojiratibu vyenyewe katika ngazi za msingi, vinajifungamanisha na maadili ya kijamii na kutumia mfumo uliopo wa vyama. Kwa mfano, vyama vingi vya siasa vimeanzisha taasisi zake binafsi za elimu na vina matawi ya msingi ya elimu yaliyowekwa. Kama ilivyo katika taasisi za kawaida za kijamii, vyama vya siasa vinasimamiwa katika misingi halisi ya kujitolea, lakini shughuli zao za kielimu zinapatiwa ruzuku. Katika kuratibu shughuli mbalimbali, wanashikilia wazo la kuwa mashirika ya umma yaliyojengwa katika misingi ya usawa na kusimamiwa na wanachama wake. Vyama vya siasa vimekuwa watetezi wa maadili maalumu ya Denmark yanayounda demokrasia katika ngazi za msingi.

Japo vyama vya siasa vilipewa ruzuku hivi karibuni na serikali, maadili haya yanatawala sheria na utekelezaji wake katika demokrasia ya Denmark- katika matawi na ngazi ya juu. Makao makuu ya vyama yamewekwa katika hali ya kitaalamu, lakini umoja wa mashirika ya kienyeji bado ni moyo wa demokrasia ya vyama vya siasa vya Denmark. Katika miaka ya hivi karibuni, vyama vipya vimeanzishwa, lakini havijajiweka mbali na urithi huu wa kisiasa.

MUHTASARI WA MAADILI MAALUMU ZA DENMARK

- Msukumo wa elimu kwa wote
- Kuwezesha misingi/kanuni za usawa
- Kutetea usawa katika fursa, na hasa usawa wa kijinsia
- Kujenga ushirika wa kujitolea ‘utamaduni wa kuungana’
- Ufadhili wa utawala wa kutoka chini kwenda juu

SURA YA 2

NAMNA YA KUUNDA TAWI JIPIYA

KUPATA USHIRIKIANO WA WANANCHI

Mwenyekiti wa Chama cha Kijamii cha Kiliberali cha Denmark (*The Danish Social Liberal Party*), Bi. Margreth Vestager, akihudhuria tukio lililoandaliwa na tawi la kukimbia mwendo wa taratibu katika jiji lote la Aarhus

UTANGULIZI

Tawi ni daraja kati ya chama na Jimbo na kwa pamoja, vyama vinaunda mtandao wa kitaifa ambao ni muhimu sana kwa maendeleo na nguvu za kisiasa. Tawi ni makao kwa kila mwanachama na vilevile ni balozi wa chama kitaifa.

Kunaweza kuwa na sababu nyingi za mipango ya kuwa na tawi jipya la chama: kupanua utetezi wa itikadi ya chama; ufanisi wa chama kipya cha siasa katika ngazi ya msingi ; mageuzi ya miundo ya shirikisho, miundo kimkoa na kimanispaa,; kubadilika kwa maeneo ya majimbo ya uchaguzi, mabadiliko ya kimuundo miongoni mwa wapiga kura (shughuli za watu, kuhama makazi, makazi mapya ya kazi na kadhalika).

Kutokana na sababu yoyote kati ya hizi, chama kinaweza kuona umuhimu wa kufikiria suala la kuunda tawi jipya. Kwa mfano, muundo wa serikali za mitaa za Denmark na majimbo ya uchaguzi wa wabunge vilipobadilishwa mwaka 2007, vyama vya siasa vilitakiwa kufikiria upya maeneo na idadi ya matawi yake. Changamoto ilikuwa katika kubainisha matawi hayo endapo yataongeza kiwango cha ushawishi wa kisiasa wa chama. Hata hivyo, maamuzi yatafanywa tu baada ya uchambuzi wa faida na hasara na kuchukua tahadhari ya taratibu za muhimu zinazopaswa kufuatwa ndani ya chama.

1. KUENZISHWA NA KUUNGWA MKONO – NGAZI YA MSINGI NA MAKAO MAKUU

Unapoanza kufikiria kuanza kwa tawi jipya, ni muhimu kubainisha uhalisia wa kisiasa na msaada unaoweza kupatikana kutoka katika jamii ya kawaida. Lakini pia sheria na taratibu nyingine za mchakato wa kufanya maamuzi ndani ya chama vinatakiwa kuwekwa sawa. Mawazo haya yanaweza kuandikwa kwa kifupi kwa dondoo: vigezo vya maeneo ya tawi, uwezekano wa kuungwa mkono , sheria na desturi za chama.

MAREKEBISHO YA DEMOKRASIA YA NGAZI ZA MSINGI DENMARK YA MWAKA 2007

Kupunguzwa kwa vitengo vya utawala mwaka 2007:

- Wilaya 13 kupunguzwa hadi mikoa 5
- Manispaa 271 kupunguzwa hadi 98
- Manispaa 33 za maeneo yaleyale
- Majimbo 103 ya uchaguzi kupunguzwa hadi 93

Vigezo vya Mipaka ya Tawi

Eneo la tawi la serikali za mitaa linatakiwa liendane na la jimbo la uchaguzi vinginevyo tawi halitaweza kufanya kazi kwa ufanisi katika kipindi cha uchaguzi. Hivyo basi, tawi kwa kawaida litahusika na eneo lilelile la jimbo. Hata hivyo, kunaweza kuwa na vigezo vingine mwafaka vya maeneo ya matawi vinavyokamilisha maeneo ya majimbo. Katika baadhi ya majimbo uungwaji mkono wa chama na watu wengi unaweza kuwa imara au unaweza kuimarishwa katika mitaa fulani. Hivyo, inaweza kuamuliwa kuwa na matawi zaidi ya moja. Kwa kufanya hivyo inaweza kuboresha usimamizi na ufanisi wa kisiasa wa kila tawi. Kwa upande mwingine, inaweza kuleta mazingira magumu kutokana na kwamba matawi hayo yatatakiwa kushirikiana kwa karibu ili kusaidiana katika kampeni za uchaguzi na kuepuka ushindani usio wa haki kati ya wagombea wao.

Wakati mwingine sio anuani ya makazi ya wanaounga mkono chama fulani, bali maeneo yao ya kazi ndiyo yanayotambulisha eneo mwafaka la tawi. Kama moyo huu wa utendaji wa kundi una msukumo unaotarajiwa katika upenzi wa chama, inaweza kupendekezwa kuanzisha tawi maalumu kwa ajili ya kundi hili. Umuhimu wa kufikiria hivi umekuwa ukipingua katika mazingira ya Denmark. Kufikiriwa kwa misaada ya kisiasa inayotarajiwa, na usimamizi mzuri wa tawi kutaegemeza vigezo vilivyochaguliwa vya maeneo ya tawi. Vitakamilisha jimbo kama kipimo cha maamuzi.

Uungwaji Mkono katika Tawi

Ni katika uungwaji mkono imara na wa wazi kutoka kwa watu wa ngazi ya msingi ndipo mradi wa tawi jipya utakuwa wa kuaminika. Ili kutathmini uungwaji mkono muhimu wa wanachama ni muhimu kupata mtazamo wa jumla wa masuala ya kisiasa na masuala mengine muhimu ya sifa za eneo husika. Mpango huo wa sura ya kisiasa utaonesha mafanikio ya tawi jipya na kutoa mwelekeo wa michakato ya kufanya maamuzi juu ya tawi jipya.

Njia nzuri ya kufanya mipango hii ni kwa kuwahoji watu wanaoishi na kufanya kazi katika eneo husika. Mahojiano yanaweza kufanywa na watu waliochaguliwa kutokana na uzoefu wao wa muda mrefu au kutokana na mtazamo wao mpana. Kufahamiana binafsi na kufahamiana kikazi katika jamii katika ngazi ya msingi kunaweza kuwa sehemu nzuri ya kuanzia. Namna nyingine ni kwa kuandaa mikutano ya hadhara au kushiriki katika matukio muhimu ya kijamii.

Ili kuunda tawi jipya, uungwaji mkono thabiti kwa chama katika jamii husika unapaswa kuwa imara na unaoeleweka. Mpango wa sura ya kisiasa unaweza kuonesha uungwaji mkono huo, lakini ushahidi halisi zaidi unaweza kupatikana kupitia kujitangaza na kuanzisha midahalo

katika vyombo vya habari vya ndani. Utayari wa watu binafsi katika kusaidia mchakato wa kuundwa kwa tawi ni muhimu pia, ama kwa shughuli halisi au ridhaa ya umma.

TARATIBU ZA TAWI KWA VYAMA VYA SIASA VYA KITAIFA VYA DENMARK

-MFANO

Kifungu cha 5: Jumuiya wa wapiga kura

- Katika kila manispaa, walau jumuiya moja ya wapiga kura iundwe. Jumuiya mpya zitawasilishwa katika kamati ya utendaji ya chama kwa ajili ya kupitishwa.
- Mamlaka ya juu ya jumuiya ni kuitishwa kwa mkutano mkuu angalau mara moja kwa mwaka. Wajumbe wote wa jumuiya wana haki ya kupiga kura katika mkutano mkuu.
- Katika mikutano mikuu, jumuiya inaongozwa na bodi iliyochaguliwa katika Mkutano mkuu
- Mkutano mkuu wa dharura utaitishwa endapo bodi au asilimia kumi ya wajumbe wameomba kwa maandishi.
- Kukiuka kanuni rasmi za sheria ndogo za umoja za jumuiya inaruhusiwa tu endapo itaamuliwa na mkutano mkuu wa umoja kwa theluthi mbili ya kura halali zilizopigwa.

Chanzo: Madondoo kutoka katika sheria ndogo za Chama cha Kidemokrasia Kijamii cha Denmark

Kanuni na Desturi za Chama

Taratibu za kufanya maamuzi inayoweza uundwaji wa tawi jipya inaweza kutofautiana bayana miongoni mwa vyama vya siasa. Pia, baadhi ya taratibu zinaweza zisibainishwe katika sheria rasmi na ndogo za chama, lakini badala yake inawezakuwa ni taratibu zisizo rasmi ama za kimila, na zinatarajiwa kuwa ni utaratibu unaofuatwa ndani ya chama.

Kwa kawaida, tawi jipya litahitaji kutambuliwa rasmi katika chama kitaifa kabla ya kuzinduliwa. Hata hivyo, utambuzi huo katika mazingira ya kawaida unaweza kuwa rasmi. Vyama vya siasa vya Denmark vinafuata utaratibu wa maamuzi ya kuunda au kufunga tawi kwa maoni ya watu wa eneo husika. Ni sheria chache tu zinazotakiwa kuheshimiwa, kama zile zinazohusu idadi ya wanachama waanzilishi na taratibu za kidemokrasia zinazotakiwa kufuatwa na kuheshimiwa.

Ijapokuwa kanuni hizo zinaweza kuonekana hazina maana, katika mazingira magumu zinaweza kuwa na umuhimu stahiki ili kuepuka mivutano ya kisiasa na mgawanyiko ndani ya chama. Sheria rasmi zinapaswa wakati wote kuundwa kwa mtazamo utakaoziwezesha kushughulikia changamoto zisizotarajiwa.

Vyama mbalimbali vya siasa vina namna tofauti za kufanya mambo. Vyama vya siasa vya Denmark vinaendeshwa sana kwa utaratibu usio rasmi na katika utaratibu wa kushirikishana madaraka, bila matarajio endelevu, na maamuzi katika matawi yanatakiwa kuwekwa sawa katika ngazi za juu za utawala. Hata hivyo, itakuwa busara kuwafahamisha baadhi ya watu katika ngazi za juu za chama kuhusu mipango ya uundwaji wa tawi jipya. Kutokuelewana katika mchakato wa uundwaji wa tawi jipya kunaweza kuepukwa kwa njia hii.

Mipango ya tawi jipya inatakiwa wakati wote iandaliwe na kutekelezwa katika hali nzuri ya maelewano na chama kitaifa na wenza wa chama katika matawi jirani.

2. WANACHAMA NA MAKUNDI LENGWA

Wakati wa kupanga uundaji wa tawi jipya ni muhimu kufikiria njia na namna ya kuhakikisha upatikanaji unaoridhisha wa wanachama wa baadaye. Kuwakusanya pamoja wafuasi wa chama itakuwa mbinu nzuri ya kuanzia katika kufanikisha tawi jipya. Masuala ya kuzingatia yatajumuishia itikadi ya chama na kufaa kwake katika jamii mahali inapobainisha wanachama makini na kulenga makundi fulani.

Itikadi ya Chama na Uhusiano na Jamii Husika

Ubainishaji wa eneo la kisiasa (taz. juu) utaonesha kuendana na itikadi ya chama. Kunaweza kuwa na masuala ya kisiasa ya kitaifa yanayopigiwa kampeni na chama au hata kugongana na maslahi ya sehemu husika. Masuala hayo yataathiri upatikanaji wa wanachama wa baadaye wa tawi na kufanya zoezi kuwa gumu zaidi.

Tukitambua vikwazo hivyo vya kisiasa vya wenyeji katika hatua za awali itawezesha kupanga vizuri mbinu na mikabala mizuri ya kuwapata wanachama makini. Wakati tawi jipya linatakiwa kuwa ndani ya kanuni za itikadi za chama, linaweza lisitekeleze kila jambo la kisiasa la kitaifa lililoamuliwa katika ngazi za juu za utawala. Kuepuka misugvano katika matawi juu ya masuala tete ya kisiasa inaweza kuwa mbinu ya kujijengea uaminifu katika tawi jipya.

Matawi ya vyama vya siasa ya Denmark yana mamlaka kamili katika kutekeleza maamuzi muhimu ya tawi yaliyofanywa katika ngazi ya kitaifa ya chama. Kukubaliana na chama kitaifa katika kiwango cha mambo yanayoweza kubadilika ndani ya chama ni muhimu sana. Hata hivyo, bado itikadi na kanuni za kawaida zinatakiwa kuheshimiwa.

Kubaini Wanachama Makini

Itikadi ya msingi ya chama kitaifa au mahusiano yake ya asili na mashirika fulani ya jamii husika kunaweza kuonesha sifa muhimu za wanachama makini. Kwa mfano, itakuwa kawaida kwa Chama cha Demokrasia ya Kijamii kutafuta wanachama makini miongoni mwa kundi la wafanyakazi, wakati chama cha siasa chenye mrengo wa Kiliberali kinaweza kujikita zaidi katika wafanyabiashara binafsi. Vyama vingine vya siasa vinaweza kuwa na misingi ya kikabila au ya kidini inayotambulisha wanaoweza kuwa wafuasi wake zaidi.

Kufahamu sifa hizo za msingi za wanachama makini, kunawezesha kutafuta maeneo ya kukusanyika ambapo watu husika wanaweza kufuatwa; kwa mfano, katika umoja wa vikundi vya jamii, makampuni muhimu, matukio ya ki-jamii, na kadhalika.

Wanzilishi wa tawi jipya watatakiwa kutambulisha vyama hivi, makundi, na mikutano. Kwa hiyo, sehemu ya kuanzia inaweza kuwa kuwabaini watu wanaoaminika katika maeneo bayana ambao watakubali kuhamasisha upatikanaji wa wanachama kwa ajili ya tawi. Watu hawa binafsi wanaweza kupatikana katika mitandao binafsi ya wanzilishi au kubainishwa kwa mionekano yao katika jamii kwenye vyombo vya habari au katika matukio ya kijamii.

Kulenga Makundi Fulani

Hali ya kisiasa katika jamii inaweza kuonesha kwamba makundi fulani ya wapiga kura yanakumbwa na matatizo makubwa ya kutengwa, na kunyanyapaliwa. Makundi hayo yanakuwa changamoto katika demokrasia za jamii na pia kwa fursa za kisiasa kwa vyama vipya vya wapiga kura. Hivyo, tawi jipya litatakiwa kuamua ni makundi gani ya kulenga na kwa namna gani.

Masuala ya kijinsia na kuhakikisha uwepo wa usawa katika usajili wa wanachama wa jinsia zote mbili mara zote litakuwa jambo la muhimu katika tawi. Katika historia ya vyama vya siasa vya Denmark masuala kama hayo yalikuwa ya muhimu kwa miongo mingi/kipindi kirefu - kabla na baada ya uanzishwaji wa haki za kupiga kura. Kupigania fursa sawa kwa ajili ya wanawake walio ndani ya tawi kunasababisha kuanzishwa kwa vikundi vya kutetea haki za wanawake katika baadhi ya vyama vya siasa. Siku hizi haki hizi hazizui tena mgogoro katika

siasa za matawi na za kitaifa za Denmark, bali zinatakiwa kupewa kipaumbele/kuzingatiwa wakati wa kufanya mipango ya tawi jipya.

Hata hivyo kutengwa na kunyanzapaliwa kwa sehemu fulani fulani katika tawi ni masuala yanayojitokeza katika jamii. Katika nchi ndogo kiasi na zinazofanana kama vile Denmark, matatizo kama haya si makubwa na kwa kawaida hayatakuwa kipaumbele cha tawi jipya. Bado inatakiwa kueleweka kwamba hata katika hizo bahati nzuri, kuporomoka/kushuka kwa uchumi kutatenga baadhi ya makundi kwa ukosefu wa ajira, na zaidi, unyanzapaa ni matokeo yasiyokwepeka kwa wakimbizi na kuhamahama.

Katika nchi nyingi, kulenga makundi yaliyotengwa na demokrasia ya matawi ni muhimu kwa tawi lolote jipya na changamoto ya msingi katika kanuni za kidemokrasia.

3. URATIBU WA UUNDAJI WA TAWI

Taratibu za kuunda tawi zinatakiwa kuratibiwa kwa namna inayoeleweka na ya wazi kuanzia mwanzoni. Hivyo basi, majukumu ya msingi na mgawanyo wa kazi ufanyiwe maamuzi rasmi na waanzilishi, na mihimili ya taratibu hizo iwekwe bayana pia. Masuala ya msingi yanayotakiwa kushughulikiwa ni yale yahusuyo mgawanyo wa kazi na majukumu ya uratibu, na mpangilio wa matukio na muda.

Mgawanyo wa Kazi na Majukumu ya Uratibu

Kuunda tawi jipya kunamaanisha kwamba fursa kadhaa, matatizo na vikwazo vinatakiwa kubainishwa na kufanyiwa maamuzi. Juhudi hizi zinatakiwa kuratibiwa kwa ufanisi, kwa kutumia mgawanyo mzuri wa kazi na kugawa majukumu kwa watu muhimu. Makundi tofauti ya kazi yanaweza kuundwa kutoa maamuzi.

Ni muhimu kwamba kazi na matokeo yake kutoka katika makundi tofauti yaratibiwe kila mara. Haya yatafanywa na kundi lililopewa jukumu kuu la kushughulikia matokeo ya mchakato. Taratibu za mipango zifanywe kienyeji lakini kwa ushirikiano wa karibu, na msaada kutoka matawi ya karibu na pia kutoka makao makuu ya chama kitaifa.

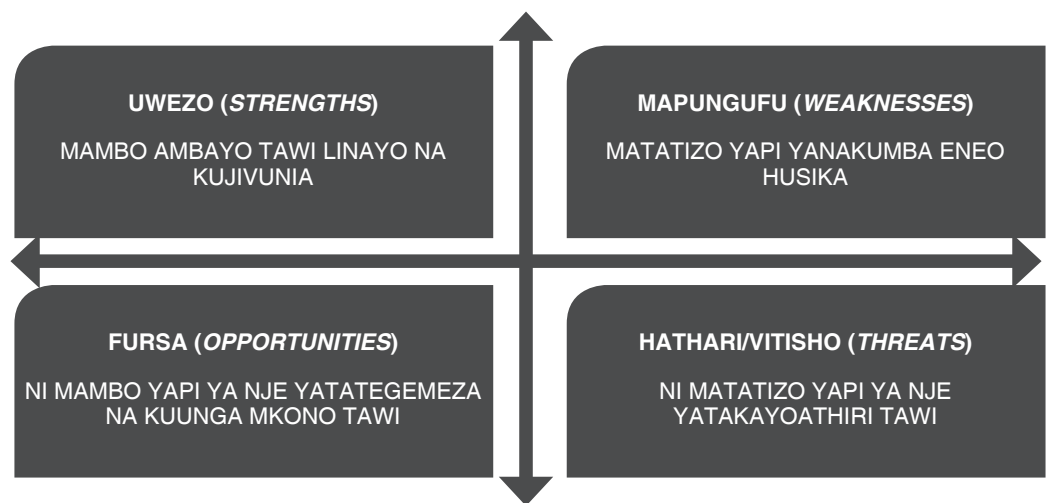
MGAWANYO WA KAZI KATIKA KUENZISHA TAWI JIPYA

- Usajili wa wanachama wa tawi
- Maendeleo ya programu ya kisiasa
- Uchumi wa tawi
- Uratibu wa tawi na sheria ndogo
- Mawasiliano ya kienyeji na misaada
- Uratibu na mahusiano ya chama kitaifa

Mpangilio wa Michakato na Muda

Ni muhimu kwamba tangu mwanzo taratibu zipangiliwe vizuri, zikionesha misingi ya mambo muhimu ya kufanyia maamuzi. Ni kwa kufanya hivi tu itawezekana kuratibu kazi za makundi tofauti na kudhibiti muda wa maamuzi ya mwisho kuhusiana na uundaji wa tawi. Kwa kawaida mpangilio wa muda ni muhimu, lakini katika chaguzi zinazosubiriwa inaweza kuwa muhimu kwa tawi jipya ambalo limetimiza jukumu la kuwa na chama cha wapiga kura. Jambo moja la msingi katika michakato ya mipango linatakiwa liwe kufanya tathmini ya matarajio ya mafanikio ya tawi jipya. Tahadhari inaweza kuchukuliwa kwa kutumia muundo wa SWOT (taz. chati inayofuata). Tathmini hii inatakiwa kufanywa katika kipindi ambacho bado inawezekana kuvunja michakato ya uundaji bila kupoteza pesa nyingi sana na kuaminika kisiasa. Maamuzi katika kuunda tawi jipya yanatakiwa yaweke wazi kundi litakapokuwa tayari kuitisha mkutano mkuu wa waasisi na katika kipindi ambacho kinafaa kwa vyombo vya habari vya mahali hapo/vya kienyeji kuripoti kuhusu maamuzi hayo.

MCHANGANUO WA SWOT WA MATAWI MAKINI

MIONGOZO KATIKA KUFANYA MAAMUZI JUU YA MATAWI MAPYA

- Kukumbusha haja ya kuwa na nguvu ya kisiasa na maendeleo ya tawi jipya
- Hakikisha unafahamu sheria rasmi na zisizo rasmi za chama kitaifa
- Fanya maamuzi mara zote ukiwa na uelewa mzuri wa matawi jirani, na chama kitaifa
- Zingatia kama mbinu mbadala za kushughulikia jimbo lolote la uchaguzi zinafaa
- Chora kwa makini ramani ya eneo la kisiasa hata katika hatua hii ya mwanzo ya kuunda tawi jipya
- Fikiria madhara na faida za siasa ya ngazi za msingi, na ikiwezekana masuala ya kiitikadi
- Chunguza kwa ukaribu makundi yaliyoachwa au kutengwa kutokana na sababu kama jinsia, masuala ya kijamii, ukabila na dini
- Endelea na mipango tu endapo uungwaji mkono katika eneo husika unaonekana kuwa imara na unaeleweka
- Fanya tathmini ya SWOT kupata uelewa wa jumla wa kuwa na mafanikio ya tawi
- Fafanua usimamizi wa michakato na uchukuaji maamuzi ya mwisho

SURA YA TATU

NAMNA YA KUENZISHA TAWI JIPIYA

MICHAKATO YA KIDEMOKRASIA

Washirikiwakipigia kura mapendekezo katika chama cha National Congress of the Liberal Alliance. Mapendekezo mengi yalitoka katika matawi ya chama.

UTANGULIZI

Hatua zinazoongoza katika ari na mipango ya kuanzisha tawi jipya la chama katika ngazi ya msingi zinaweza kufafanuliwa kwa michakato bayana ya hivi karibuni ya kuanzishwa kwa Umoja wa wapiga kura wa Denmark ambao unaonesha haja ya kuwa na tawi jipya lenye demokrasia na uhalali.

Kazi ya msingi ya kuunda umoja wa wapiga kura inianza mara tu baada ya kutolewa maamuzi ya utekelezaji wa kuanzisha tawi jipya. Mafanikio ya tawi jipya yatategemea kujitoa kwa moyo kwa wanachama wake wa baadaye. Hivyo, kinahitajika kiunzi imara cha kidemokrasia katika tawi na mahusiano ya kijamii yanayoaminika miongoni mwa wanachama. Kuwapo si suala pekee la kuwa mahiri katika siasa za ngazi ya msingi.

1. MISINGI RASMI YA UMOJA WA KIDEMOKRASIA

Taratibu zinaonekana kutokuwa na maana na kuchukua muda mrefu, kuziba njia kuelekea katika maamuzi ya kisasa. Lakini pia taratibu ni sheria na kanuni zilizoandikwa, zinazoongoza shughuli/kazi na kuhakikisha uwepo wa haki za wanachama katika umoja wa kidemokrasia wa wapiga kura. Kwa hiyo, ulinzi wa demokrasia unaofanywa na sheria ndogo na taratibu zingine za tawi ni nguzo muhimu za demokrasia matawini.

Kamwe taratibu rasmi zenyewe hazihakikishi uwepo wa mahusiano ya kidemokrasia katika tawi. Ni pale maafisa, pamoja na wanaumoja wa chama, wanapokuwa wamejitoa kwa kanuni za kidemokrasia na kubaki katika taratibu rasmi ambamo makubaliano, maamuzi na shughuli nyingine zitafuatwa kidemokrasia. Taratibu zisizo rasmi, na mitazamo ya umoja lazima ishadiie demokrasia ya ndani.

Kimsingi taratibu rasmi zinazolinda demokrasia zinahusika hasa na maeneo muhimu ya taratibu ndogo, majukumu ya maafisa wa tawi na wafanyakazi, na mahusiano na chama kitaifa.

KUUNDA TAWI JIPYA LA KIDENMARK

Mfano kutoka katika Chama cha Kijamii cha Kiriberali cha Denmark

- Wanachama wa tawi wanapendekeza tawi jipya kwa ajili ya uchaguzi ujao
- Mipango mizuri ya makao makuu ya chama kwa ajili ya kuunda tawi jipya
- Makao makuu ya chama kukubaliana na waanzilishi kuitisha mkutano mkuu wa waasisi, kuchagua bodi ya tawi jipya
- Wanachama wote wa tawi kualikwa katika mkutano mkuu wa kuanzishwa kwa tawi
- Mkutano wa umma katika tawi wa wanachama wanaolengwa, wakijadiliana kuhusu shughuli na mipango
- Wagombea wa uchaguzi ujao kuchaguliwa na tawi jipya
- Mafunzo kwa wagombea yakiwezesha na makao makuu ya chama

Maeneo ya Msingi ya sheria Ndogo

Kwa kawaida sheria ndogo za matawi ya Denmark zina mambo mengi sana, zikionesha utamaduni wa michakato yenye mambo mengi na uzoefu mzuri wa demokrasia. Zinagusa kwa undani vipengele vyote vya maisha ya chama na kujaribu kujali pia mazingira magumu zaidi na yasiyokuwa ya kawaida. Baadhi ya vyama vya siasa vya Denmark vimeanzisha sheria ndogo rasmi ambazo zinaweza tu kupuuzwa endapo imeamuliwa rasmi na mkutano mkuu wa tawi.

Mkutano mkuu wa mwaka ni mamlaka ya juu ya tawi. Mwenyekiti, bodi na wawakilishi wa tawi katika kamati za chama kitaifa wote wanachaguliwa katika mkutano. Uteuzi wa wagombea kwa ajili ya ofisi za nje yanafanyika pia katika mkutano.

Kwa kuzingatia mamlaka yaliyopo katika mkutano mkuu wa tawi, huu pia ni wakati wa kujadili kuhusu masuala tata ya kisiasa na kukabiliana na misugvano ya uongozi wa sasa. Kimsingi, misugvano hiyo ni kiini cha demokrasia ya watu wa kawaida na zinatakiwa kutunzwa sana, ikizingatiwa tu kwamba kanuni za kidemokrasia za ukweli na uwazi zinafuatwa.

Wakati mwingine kanuni hazifuatwi, na kunakuwa na nia ya kubadilisha azma ya mkutano mkuu au labda hata kuweka uadui. Kuepuka taratibu hizi zisizo za kidemokrasia haraka iwezekanavyo, sheria ndogo zinatakiwa kujumuisha baadhi ya tahadhari: lazima zifanue na kuweka vipindi vya kusubiri bila haki za kuwapigia kura wanachama wapya wa tawi na kuruhusu kuitishwa kwa mikutano mkuu ya dharura. Inaweza pia ikakubaliwa kuruhusu

nusu tu ya wajumbe wa bodi kugombea uchaguzi kila mwaka.

SHERIA NDOGO ZA TAWI LA DENMARK

Mfano kutoka Chama cha Watu cha *Conservative* cha Denmark

- Lengo la tawi na mahusiano yake na chama kitaifa
- Jukumu la kuteua wagombea wanaowania ofisi za umma zinazohusika
- Vigezo vya uanachama, haki na wajibu
- Ada ya uanachama
- Ajenda, sheria na wajibu wa mkutano mkuu wa mwaka, vikiwamo vigezo vya kuchagua maafisa na uteuzi wa wagombea
- Tarehe ya mwisho ya maombi kufikiriwa katika mkutano mkuu
- Kuitishwa kwa mkutano mkuu usio wa kawaida
- Kazi, sheria na majukumu ya bodi, ikiwemo kuunda kamati ya bunge ya kampeni za uchaguzi na kuandaa sera
- Uwekaji kumbukumbu za fedha, ukaguzi wa mahesabu na ada kwa chama kitaifa
- Kipengele cha kumfukuza mwanachama
- Kubadilika kwa sheria ndogo na kuvunjika kwa umoja

Majukumu ya Maafisa na Wafanyakazi wa Tawi

Sio kila kipengele cha shughuli za kila siku za tawi kinaweza kushughulikiwa na sheria ndogo. Hivyo basi, baadhi ya kazi na majukumu nyeti ya wafanyakazi na maafisa waliochaguliwa yanatakiwa kutungiwa sheria zaidi, kama hili halipo katika sheria ndogo. Maeneo yenye umuhimu wa pekee ni mahusiano ya vyombo vya habari – ambapo ni nani anaongea kwa niaba ya tawi, masuala ya kiuchumi-kwamba nani ana mamlaka ya kuidhinisha na kutoa maamuzi ya tawi, na mahusiano ya uanachama-kwamba nani anahusika na namba za kadi za wanachama wa tawi.

Kwa kawaida mwenyekiti wa bodi atakuwa mtu anayewajibika. Hata hivyo inaweza kuamuliwa kuwa majukumu yagawanywe kwa wanachama husika wa kamati au wafanyakazi. Mara nyingi inashauriwa kuwa maeneo haya nyeti yasimamiwe pia na mtu anayeaminiwa na wanachama: mtu aliyepewa majukumu ya kuangalia mambo kwa kina- mkaguzi wa mahesabu kisiasa-na aliyechaguliwa katika mkutano mkuu.

Mahusiano na Chama Kitaifa

Mahusiano rasmi na chama kitaifa yanaweza kuwa tayari yameelezwa katika sheria ndogo za tawi jipya, kadhalika katika sheria ndogo za chama (taz. sura ya 2). Kama hili halitoshi, ni muhimu taratibu hizi kuanza kutumika mapema iwezekanavyo. Katika hilo, inatakiwa kusisitizwa kwamba tawi ni mhusika na mshiriki hai katika mtandao wa kisiasa wa chama. Hili linaleta uhalali wa kisiasa wa tawi jipya.

Ushiriki katika mtandao wa kimkoa na kitaifa wa chama utalifanya tawi jipya liwe na ushawishi katika maamuzi ya kisiasa yanayohusu maeneo yake. Ushiriki huo pia utaweka wazi ni wakati gani haiwezekani kupata msimamo wa pamoja utakaoridhisha maslahi ya matawi na ya kitaifa. Ni kupitia hali hizi za kutoelewana, kwamba demokrasia ya ndani ya chama inatakiwa kuonesha nguvu/uwezo wake. Umoja wa matawini mara nyingi unahitaji mamlaka ya kisiasa ili kujiwezesha kuaminika katika matawi. Na michakato ya kufanya maamuzi ya kisiasa ya chama kitaifa yanatakiwa kuwa na hali ya kubadilika ili kuweza kukidhi hili.

Matawi ya vyama vya siasa vya Denmark yana mipaka dhahiri katika taratibu zake za maamuzi

ya chama kitaifa kwa kuzingatia masuala tata ya sehemu husika ya tawi. Hii ni kwa sababu ya uelewa usio rasmi wa demokrasia na kuheshimika kwa mitazamo ya wachache ndani ya chama na siyo kwa sababu ya sheria rasmi. Inapendekezwa sana kuwa, demokrasia hii ya ndani ya chama kitaifa iendelezwe.

2. MISINGI YA KIJAMII YA UMOJA ENDELEU WA KISIASA

Tawi jipya linaundwa ili kukuza siasa kupitia wanachama waliohamasika na hai. Lakini kitakuwa tu chama cha kisiasa chenye ufanisi kama wanachama wake watajenga mahusiano ya kuaminika na hali ya kufanya kazi kama timu kwa maslahi ya wote. Wanatakiwa kuwa na wito.

Umoja wa wapiga kura wa Denmark umekuwa na utamaduni wa kujali masuala ya kijamii ya uanachama. Wanasisitiza kuchanganya siasa na shughuli za kijamii na kutumia mtindo wa kuunda umoja katika masuala yote ya maisha- “utamaduni wa kujumuika” - pia kwa ajili ya masuala ya kisiasa. Kwa kufanya hivi wanafanikiwa katika kuunda mitandao ya kijamii ya watu wenye mitazamo sawa, ikimaanisha kwamba mwanachama atajiunga na tawi jipya la chama anapokuwa sehemu yoyote ya nchi. Demokrasia hai ya matawini na ya kitaifa inaendelezwa kwa njia hii.

Masuala ya kijamii ya uanachama kwa ufupi yanajumuisha kuwajumuishaji wanachama wapya, kujenga moyo wa kuwa na umoja wa kufanya kazi pamoja- hata katika nyakati ngumu, na kushughulikia migongano-mambo yanayowezekana au halisi.

Uingizaji wa Wanachama Wapya

Kuamua kujiunga na chama cha siasa kupitia uanachama wa tawi, kwa watu wengi inahusisha jitihada binafsi. Kuvunja kutojulikana kisiasa na kujihusisha na siasa ya chama inaashiria mvuto na msukumo wa kisiasa. Ni muhimu kwamba umoja wa sehemu husika utumie nafasi ya uamuzi adimu kama huu katika maendeleo ya chama cha siasa. Hivyo basi, mapokezi mazuri ya wanachama wapya ni muhimu sana.

Vyama vingi vya siasa vya Denmark vimeanzisha taratibu rasmi za kupokea wanachama wapya. Huu upokeaji wa wanachama unahusisha makao makuu ya tawi, na makao makuu kitaifa ya chama.

Lengo hasa la kuelezea taratibu hizi changamani za mapokezi ni uhitaji wa wanachama wapya kwa ajili ya mtandao wa kijamii. Kama mahusiano ya karibu ya kijamii na wanachama wengine wa tawi hayatajengwa tangu mwanzo, kuna hatari ya wanachama kufukuzwa kirahisi. Wanachama wapya lazima washawishiwe kukaa ndani ya mtandao wa kijamii na kuchangia katika timu ya kisiasa ya tawi.

KUPOKEA WANACHAMA WAPYA

Yaliyomo kwenye ‘Kifurushi cha Kupokelewa’

Mfano kutoka ‘Kitabu cha Mwongozo wa Chama cha Demokrasia ya Kijamii cha Denmark’

- Barua ya mapokezi/kukaribishwa kutoka makao makuu ya chama, ndani ya wiki moja
- Taarifa husika kuhusu umoja na sera za chama kutoka Makao makuu
- Mwaliko wa moja kwa moja kutoka kwenye tawi kwa njia ya simu au kutembelewa ndani ya siku 10 zinazofuata
- Taarifa za tawi kuhusu siasa na uratibu
- Mwaliko wa kujitolea katika shughuli za kisiasa za tawi, kwa ajili ya utambulisho
- Mwaliko wa utambulisho katika mkutano wa tawi

Kujenga Moyo wa Ushirikiano-pia, katika Nyakati Ngumu

Baada ya kuwaeleza vizuri wanachama wapya katika kazi za tawi, ni muhimu kujenga uhusiano wa kisiasa na kijamii wa muda mrefu. Wanachama wataona shughuli za kisiasa za tawi zinazowafaa katika kudumisha mahusiano ya kijamii kama wataendelea na uanachama wao. Lazima kujenga -ari ya kufanya kazi pamoja kwa lengo moja la kisiasa- hali ya moyo wa kufanya kazi pamoja.

Mambo muhimu katika kujenga umoja imara ni taarifa kwa muda unaotakiwa, mikutano yenye tija na shughuli za umma zinazoonekana kuratibiwa na tawi. Katika hili, mikutano ya kamati ya tawi inaweza kusaidia kuimarisha mtandao wa kisiasa. Shughuli lazima ziwe jumuishii na zilizofahamishwa kwa wahusika ipasavyo kwa kutumia maandishi au vifaa vya kielektroniki, njia yoyote iliyopo na inayoweza kupokelewa kirahisi.

Hata hivyo, shughuli zenye msisitizo kidogo katika masuala ya kisiasa na kujikita zaidi katika mjadala wa kijamii, kuburudisha na kuunda mitandao ni muhimu katika mazingira ya Denmark. Matawi ya mitaa ya vyama vya siasa kwa kawaida huunda utamaduni wake yenyewe wa kuandaa mikutano/mikusanyiko ya kijamii au kusherehekea tukio fulani katika kipindi fulani cha mwaka. Hasa, hii inahusu masuala ya ukereketwa wa vijana wa vyama. Mkutano wa chama kitaifa unajumuisha pia kusherehekea kila mwaka, ambapo viongozi wa kitaifa, wagombea na wanachama wa kawaida wa chama kutoka nchini kote wanajumuika.

Tawi la chama litakuwa na mazuri na mabaya yake ya kisiasa kwa kutegemea sana matokeo ya uchaguzi. Kufuatia matokeo ya uchaguzi yanayovunja sana moyo, tawi linaweza kukumbwa na mjadala mikali na hata mahojiano ya uwepo wa tawi.

Hiki ni kipindi ambacho imani ya pamoja ya kisiasa na mafanikio katika kujenga moyo wa kufanya kazi pamoja kama timu vinakuwa na umuhimu wa kipekee kwenye tawi. Dhamira ya pamoja itakuwa msingi wa juhudi mpya na mtazamo mpya.

Kushughulikia Migongano

Mtaji wa kijamii unaopatikana kwa kuunda mitandao na kujenga moyo wa umoja unaweza kupotea kirahisi endapo migawanyiko na migongano vitatawala shughuli za tawi. Mara nyingi hali hii ya mivutano katika tawi sio matokeo ya kutokukubaliana kisiasa, ila inaweza kusababishwa na tamaa binafsi au uhasama mkali.

Migongano hiyo haitakiwi kuruhusiwa kudidimiza umaarufu wa kisiasa wa tawi. Kimsingi ni jukumu la bodi ya tawi kukabiliana na migongano yoyote inapojitokeza. Ikiwezekana, migongano inayoweza kutokea ishughulikiwe kabla haijajitokeza. Kuhusiana na kutokuelewana katika masuala ya kisiasa, mchakato wa kidemokrasia utakaoleta makubaliano au maamuzi ya wengi ni suluhisho pekee. Jambo hili ni tofauti na migongano yenye asili ya ubinafsi. Haiwezi kutatuliwa kwa kura za wengi, ila tu kwa majadiliano na tafakuri. Baadhi ya vyama vya siasa vya Denmark vimemteua msuluhishi wa kudumu katika ngazi za juu aitwe kusuluhisha katika ngazi za msingi kama jitihada ya mwisho.

SHUGHULI ZA UANACHAMA KATIKA TAWI

Mifano kutoka vyama kadhaa vya siasa vya Denmark

- Kitengo maalumu cha taarifa, kuwa na taarifa mpya mara kwa mara katika mtandao
- Vijarida vya chama katika tawi, kurusha maoni, matukio na masuala ya kisiasa
- Makundi ya *face book* na majukwaa ya mijadala kielektroniki
- Kamati za kisiasa, maalumu kwa wanachama au watu wote
- kutoa taarifa za mara kwa mara na kubadilishana mawazo na wajumbe wa baraza la madiwani la manispaa na wabunge
- mikutano ya ndani ya kisiasa yenye watoa mada maalumu waalikwa wa chama
- mikutano ya hadhara ya kisiasa yenye watoa mada waalikwa kutoka nje
- Ziara za tawi kwenye taasisi za umma na mashirika
- Kushiriki katika maandamano ya umma
- kujumuika pamoja kijamii ndani ya chama na kusherehekea matukio ya mwaka

3. MAHITAJI YA UENDESHAJI NA VYANZO VYA FEDHA

Pamoja na kuwapo misingi rasmi na ya kijamii, tawi jipya linahitajika kufanya maamuzi juu ya namna ya kufanya utekelezaji katika maeneo ya watu wa kawaida. Hata hivyo, wanatakiwa kujaribu kukadiria rasilimali fedha zilizopo wakati huohuo. Kimsingi, maamuzi yanakuwa suala la kutoa kipaumbele kwa rasilimali fedha zilizopo. Suala la kuendeleza operesheni - kampeni zikiondolewa - linaweza kuwekwa katika muhtasari kama ifuatavyo: uwapo halisi wa tawi na mahitaji ya watumishi, mahitaji ya fedha na vyanzo vizuri vya rasilimali fedha.

Kuwapo kwa Tawi na Mahitaji ya Watumishi

Tawi linatakiwa kuwapo na kufikika katika eneo husika. Inapendelewa kwamba tawi liweze kufikika kwa mawasiliano binafsi na makazi ya wanachama. Siyo mara zote hili linawezekana kutokana na sababu za kiuchumi. Kwa uchache, tawi linatakiwa liwe na anuani na mtu wa mawasiliano wa eneo ambaye anapatikana kwa urahisi, atakayeweza kushughulikia maombi ya uanachama na masuala mepesi. Kunatakiwa kuwe na ubinadamu na mtazamo wa pamoja wa kulitambulisha tawi. Mtazamo husika wa tawi ni wa muhimu sana na unatakiwa kutunzwa tangu mwanzo kabisa. Hili sio suala la rasilimali za kiofisi na watumishi makini. La muhimu zaidi ni uwapo na kujishughulisha kwa tawi katika matukio ya kijamii na mijadala ya kisiasa. Kumchagua mzungumzaji mwenye uwezo katika hatua za mwanzo kutarahisisha tawi kutambulika na kujiimarisha nje.

Timu ya watumishi wa tawi ni gharama na hivyo ni suala linalohitaji uangalifu. Kwa sehemu kubwa, umoja wa wapiga kura wa Denmark hauwezi kumwajiri mfanyakazi wa mshahara kwa kazi za utawala au kazi nyingine. Badala yake vinaegemea zaidi katika huduma za kujitolea za wanachama wa tawi na familia zao. Zaidi ya hayo, wanasaidiwa na sekretarieti ya chama kitaifa pale inapowezekana.

Sikutokana na suala la mahitaji kiuchumi kwamba matawi ya Denmark yanaegemea katika kazi za kujitolea za wanachama wake. Katika mila na utamaduni wa Denmark ni muhimu kwamba vyama mbalimbali-vikiwemo vya kisiasa-vinaendeshwa kwa msingi mkubwa wa kujitolea. Hii ni sehemu ya 'utamaduni wa umoja.' Uendeshaji unaweza kusimamiwa vizuri sana na wafanyakazi wa kujitolea, ukizingatia kwamba wafanyakazi wa kujitolea wamesimamiwa na

kupewa maelekezo vizuri. Kwa kuongezea, haya yanafanyika kwa mwongozo wa kitaalamu kutoka makao makuu ya chama.

Mahitaji na Vyanzo Vizuri vya Fedha

Tawi jipya linapoanzishwa, kwa kawaida mahitaji ya fedha yanakuwa makubwa kuliko njia za upatikanaji wa fedha zilizopo. Hivyo, ama tawi litatakiwa kuanza shughuli zake taratibu au kutegemea msaada kutoka nje wa fedha au usio wa kifedha - na kipekee kutoka katika chama kitaifa.

Matawi ya vyama vya siasa vya Denmark yanawatoza wanachama wake ada ya mwaka ya uanachama ambayo wanaimudu. Pato hili ni chanzo chao muhimu sana cha pesa kwa ajili ya kulipia gharama za uendeshaji. Chanzo kingine muhimu cha fedha ni ruzuku kutoka serikalini. Kuanzia mwaka 1987, vyama vya siasa vya Denmark vimekuwa vikipokea misaada ya kifedha kutoka serikalini kulingana na idadi ya kura za chama husika katika uchaguzi wa kitaifa, na katika matawi. Kutokana na kwamba msaada unategemea matokeo ya uchaguzi uliopita, msaada huo hautapatikana mwanzoni kwa tawi jipya, kama makubaliano hayatafanyika ndani ya chama.

Matawi ya Denmark yana fursa nyingine chache sana kwa ajili ya kulipia gharama za uendeshaji. Michango kidogo inaweza kupatikana kutokana na kuandaa mikutano ya hadhara au kuendesha matangazo katika machapisho ya tawi. Fedha zinaweza kuchangishwa katika kampeni na wakati wa uchaguzi (taz. sura ya 7), lakini kwa kawaida si chanzo kilichopo kwa ajili ya kugharimia uendeshaji katika tawi. Kwa hali yoyote ile, mara zote ni muhimu kuwa mwangalifu sana wakati wa kutafuta msaada wa nje wa kudumu. Sura ya kisiasa ya chanzo cha fedha inaweza kudidimiza chama na mtazamo wa umma juu ya msukumo wa kisiasa nje na umiliki wa chama unaweza kujengeka.

SURA YA NNE

PROGRAMU YA KISIASA

KATIKA TAWI

MASUALA YA CHAMA KATIKA NGAZI ZA MSINGI

Wanachama wa tawi la Red Green Alliance katika jiji la Copenhagen wakishiriki katika tukio la kufanya usafi.

UTANGULIZI

Tawi jipya linapaswa kujipambanua kwa umma katika sura ya kisiasa inayoshawishi na iliyo ya wazi. Kwa hiyo, ni muhimu kuanzisha na kukubaliana kuwa na mshikamano utakaowezesha tawi kuonekana katika jamii ya tawi husika. Umuhimu wa kisiasa na mabadiliko katika jamii yanayohimizwa na chama lazima yawe wazi. Mara nyingi, changamoto inayojitokeza haraka inaweza kuwa uchaguzi wa karibu katika tawi au uchaguzi kitaifa na kushawishi kwa tawi ni kwenda kupata ushindi wa muda. Mbinu hiyo ya kisiasa inaweza kukilipua chama. Mabadiliko thabiti na dhahiri baada ya uchaguzi yanaweza kuliweka tawi katika maswali lukuki.

Sura hii inashughulikia juhudi zinazotakiwa katika kuunda msingi imara wa tawi. Inachukua muda kuunda msimamo wa kisiasa wa kudumu kwa muda mrefu, lakini ni muhimu kwa tawi kujitosheleza.

1. KUBAINISHA MASUALA YA KISIASA, MWENENDO NA MAKUNDI LENGWA

Katika hatua za awali za kuchunguza uwezekano wa kuwa na tawi jipya, ni muhimu kupanga namna sura ya chama katika tawi itakavyoonekana. Endapo kupanga huku kutaonesha kuwa chama hicho kitapata uungwaji mkono basi michakato ya mipango inaweza kuendelea.

Utafiti wa awali ni hatua muhimu sana za awali katika uchambuzi unaopaswa kufanywa katika kuunda jukwaa la kisiasa la tawi jipya. Mipango ya kina si tu katika kuungwa mkono katika tawi, bali pia ni wapi na namna gani ya kuupata uungwaji mkono huo. Kwa, vyovyote inavyowezekana, uchambuzi wa kina wa masuala ya kisiasa katika tawi na mielekeo, pia na makundi lengwa, vinahitajika.

Mipango ni zoezi la kukusanya taarifa, kupata mwonekano wa jumla na kutafuta fursa za kisiasa katika tawi. Uwezo na namna ya kufanya zoezi hili utatofautiana. Katika mazingira ya Denmark matawi tu ya vyama vikubwa ndiyo yanaweza kwenda mbali na kufikia ukamilifu. Vyama vingine vitapaswa kutoa vipaumbele na makubaliano wakati vikijaribu kupanga sura yake kisiasa.

Kimsingi, maswali matatu lazima yapatiwe ufumbuzi: wapi pa kupata taarifa, ni suala lipi la kisiasa limakinikiwe, na nani wa kumwendea au kuchunguza katika kupata umaarufu kisiasa.

Jedwali linaonesha uchangamani katika kupanga namna ya mwonekano wa sura ya mazingira ya kisiasa ngazi za msingi. Hata hivyo, kinachotakiwa si uzingativu wa idadi ya mambo ya kisiasa yanayohusu jamii husika. Kinyume chake, kuna haja ya kufanya uchaguzi na kuongeza mambo na matakwa yanayoendana na sura ya kisiasa ya tawi jipya.

KUBAINISHA SURA YA KISIASA NGAZI ZA MSINGI

Vyanzo vya Taarifa

- Taarifa za ndani zilizoandikwa na zilizo katika mfumo tepe mfano; Matangazo ya radio za ndani.
- Vyanzo vya habari vya baraza la madiwani la manispaa
- Machapisho ya baraza la madiwani la manispaa na kamati zake
- Programu na mapendekezo ya vyama vingine vya ndani
- Mashirika ya umma, makampuni binafsi na wadau wengine wa ndani

Mambo ya Ndani ya Kisiasa na Mielekeo

- Masuala yenye kumakinikiwa sana na umma
- Masuala yenye mlengo wa wazi kijamii na kiitikadi
- Masuala yanayotengwa na kubaguliwa
- Masuala yanayogonganisha maslahi ya ngazi za msingi na kitaifa
- Mielekeo katika ukosefu wa ajira na hali za maisha
- Mielekeo ya ukabila, utamaduni au ya kidini

Taasisi za Ndani za Kisiasa:

- Vyama vya kisiasa vyenye umuhimu ngazi za msingi
- Baraza la madiwani la manispaa, idadi ya wajumbe na mivutano ya kisiasa
- Wawakilishi rasmi wa mamlaka za mikoa na kitaifa
- Vyama vya ndani vya kibiashara, soko la ajira au maslahi mengine
- Mashirika ya umma na vikundi muhimu vya wanaharakati
- Watu binafsi wenye umuhimu wa ndani na mashiko katika umma

2. KUUNDA MSHIKAMANO THABITI WA KISIASA

Kutambua mambo mbalimbali yenye umuhimu kisiasa na kijamii ni jambo muhimu kimkakati kuhusu sura ya tawi jipya kisiasa. Matazamio ya matokeo ya mikakati ni kuwa na mshikamano wa kisiasa unaoshawishi na wa kudumu, ukilenga katika itikadi ya chama. Kwa ujumla, kuna mikakati ya aina tatu katika kulishughulikia: makundi lengwa ya programu, kufikia mapatano na nafasi ya chama kitaifa, kusawazisha vipaumbele vya chama vya muda mfupi na muda mrefu.

Makundi Lengwa ya Programu

Hatua ya kwanza ni kuhusiana na wapi na namna gani ya kupata uungwaji mkono makini. Je, makundi ya umma na watu binafsi kwa dhati wanaonekana kuwa na mapenzi na tawi hilo jipya? Ni masuala na maslahi gani yanayoonekana kutoa uhai wa chama cha siasa? Na malengo hayo ya kupata uungwaji mkono yanatekelezeka? Kuna vigezo viwili vya makundi lengwa ya mikakati (programu). Kabla ya kufanya maamuzi yoyote kuhusu wapi pa kupata uungwaji mkono, lazima kujiuliza, je ni kwa namna gani? Ni pale tu inapobainika kuwa kundi lengwa linaweza kufikiwa kwa kutumia rasilimali zilizopo, ndipo maamuzi chanya yafanyike. Vinginevyo, mikakati/mpango unaweza usiwe na ufanisi.

Kufikia Mapatano na Nafasi ya Chama Kitaifa

Katika michakato ya kuandaa programu ya kisiasa katika tawi, ni muhimu kuwa na umoja kichama, na kuimarisha uwapo wa chama na mielekeo ya kijamii. Lakini, migongano kati ya maslahi ya tawi na ya kitaifa yanaweza kujitokeza. Jambo moja linaweza kuwa kama mradi wa maendeleo katika tawi unakidhi vigezo vya kuungwa mkono na bajeti ya kitaifa. Au mgongano unaweza kujitokeza katika matokeo ya miradi ya kitaifa ya miundo mbinu, mahali pa kuweka taasisi za kitaifa, sheria bora kuhusu mazingira nk.

Mara nyingi chama kitaifa kinaweza kuwa na msimamo wake wa wazi au kinatarajiwa kufanya maamuzi ngazi ya taifa kuhusu suala husika. Hii inaweza kuleta mgogoro kati ya tawi na chama. Labda ni busara pia kukitaarifu chama katika njia ambayo si rasmi kwa ajili ya kujilinda. Kwa namna yoyote ile kabla ya maamuzi ya ndani katika masuala mbalimbali ni muhimu kuweka usawa kati ya uungwaji mkono wa nafasi ya ndani kwa changamoto ya kuwa na mtafaruku ndani ya chama. Kuunganisha tawi na chama kitaifa ni muhimu kwa chama na mafanikio ya tawi.

Kunaweza kuwa na masuala ya kisiasa ya tawi ambayo ni muhimu ambayo yasipozingatiwa tawi linaweza kupoteza uungwaji mkono. Kama kuna vizingiti vya namna hiyo, demokrasia ya ndani ya chama lazima ihakikishe kwamba tawi linakuwa na siasa tarajiwa yenye kubadilika.

Masuala ya kisiasa ya tawi mara nyingi hayagubikwi na itikadi za kisiasa. Yanakuwa na mada iliyo thabiti na yenye mashiko. Kulingana na hali, itikadi ya chama sio suala la mabishano ya tawi jipya. Ni muhimu sana kwa uhalali wa tawi, kwamba itikadi yake na ile ya chama haziwezi kuhojiwa.

Kusawazisha Vipaumbele vya Chama vya Muda Mfupi na vya Muda Mrefu

Ni suala la kawaida kwa tawi la chama kujikita katika matakwa yanayoweza kuungwa mkono na wananchi ambayo yanaweza kupelekea kupata faida haraka na ya kuonekana. Katika suala hilo daima lengo linaweza kuwa kukuza nafasi ya uzalendo japo pia kuna masuala mengine. Namna hii ya ukuzaji wa malengo ya muda mfupi katika kuongeza matazamio mazuri ya uchaguzi wa baadaye, ni mikakati unaohojiwa. Inaweza kulifanya tawi lionekane kama la klufanya vitu vya kwenda na wakati kufanikisha na lionekane kama la wanasiasa wasiowajibika.

Gharama ya kisiasa kwa tawi jipya kutokana na mtazamo huu inaweza isiwe tu kuleta umoja usio na tija bali pia kukosa ushawishi wenye mashiko. Katika mazingira ya Manispaa ya huko Denmark, maslahi ndani ya baraza la madiwani la manispaa yanaweza kusababisha

chama kuwekwa kando. Makubaliano ya msingi yaliyofikiwa kati ya vyama katika mabaraza mara nyingi yatahusisha kuafikiana. Yatadumu kwa muda mrefu na kuzaa matunda baada ya kupita muda fulani. Kwa hiyo, makubaliano yanawezekana tu kama vyama vya siasa vilivyoshikamana vitachukua jukumu la kudumu. Kwa pamoja vinalinda maamuzi yake mpaka matokeo mazuri yaonekane na pia huchukua kwa pamoja tahadhari ya kushindwa. Mara kwa mara, vinaweka kando vyama vile vya siasa visivyokuwa tayari kukubaliana na kutafuta suluhu ya muda mrefu.

Uimara wa muundo wa makubaliano na ujenzi wa maelewano-japo si mara zote unaheshimika katika siasa za ngazi za msingi za Denmark – ni uimara na utabiri unaotoa maendeleo ya kisiasa ya jamii ya ngazi ya msingi. Inaunda hali ya umoja wa kisiasa ndani na nje ya baraza la madiwani la Manispaa (taz. Sura ya Kwanza).

Wakati wa kufanya maamuzi ya nafasi yake kisiasa, tawi jipya litapaswa kujiweka katika sura ya kufahamika sana kunakotarajiwa. Ni katika tu kutafuta programu ya kisiasa inayodumu ambayo tawi jipya litaweza kudumu.

3. NAMNA YA KUUNDA PROGRAMU YA KISIASA: SERA

Jambo muhimu la tawi ni kuanzisha na kukamilisha programu ya kisiasa. Sera ya programu lazima itimize walau malengo manne;

1. *Kuimarisha sura ya kisiasa na hali ya tawi*
2. *Kupata uhalali wa kisiasa*
3. *Kuunda msingi wa kampeni za kisiasa*
4. *Kuunganisha juhudi za kisiasa za wanachama*

Mchakato wa kutengeneza sera ni mchanganyiko wa juhudi za ubunifu na maamuzi ya kisiasa. Programu inayoundwa kutegemeana na taarifa zilizopo kuhusiana na masuala ya kisiasa ya tawi na maslahi. Kazi/jukumu hili hufanyika kwa kuanzisha kamati zinazounga mkono tawi. Wanachama hutoa mchango katika mchakato na baada ya hapo wanaunda jukwaa la kisiasa, lililo na uamuzi wa mwisho katika programu. Michakato ya kuunda sera ina ubunifu na nafasi ya kisiasa na yote lazima yalandane na kuhusiana. Upana wa michakato unatofautiana kati ya vyama vya siasa kutokana na tofauti za ukubwa wake na uwezo wake. Katika namna yoyote ile jukumu linakuwa katika Bodi ya umoja, itakayochukua jukumu la kusimamia mchakato.

Sehemu ya usimamizi wake itakuwa ni kuimarisha mpango-kazi kwa maendeleo ya umoja wa tawi. Pamoja na hayo itakuwa vigumu kufuata mpango iwapo kutakuwa na wanaojitolea wengi. Mpango utabainisha hatua na mawanda ya mchakato, kufafanua miisho na pia kuonesha uhai wa mpango unaotarajiwa. Uhuishaji na upitiaji wa taarifa utapaswa mara zote kuandaliwa vyema kabla ya uchaguzi na wakati mwingine kwa haraka ili kuepuka kupitwa na wakati.

Umiliki wa sera na ushiriki wa wanachama ni muhimu katika mchakato. Katika hilo, wagombea waliopendekezwa katika uchaguzi unaokuja lazima wahusike vilivyo katika kuandaa na kufanya maamuzi. Bodi ya tawi lazima ihakikishe kuwa mkutano mkuu unapewa waraka ulio na ushiriki imara wa wanachama. Vinginevyo, tatizo linaweza kuwa wale wanaotarajiwa kuwa watumiaji wakuu wa programu-katika muda wa uchaguzi na kampeni za kisiasa-kwa hakika hawatajisikia kuwa na umiliki wake.

MWONGOZO WA KUUNDA JUKWAA LA KISIASA KATIKA TAWI JIPYA

- Jukwaa la kisiasa lazima lihakikishe kuwa tawi linaonekana na kuwashirikisha wanachama
- Jukwaa la kisiasa lazima lioneshe maadili na mabadiliko tarajiwa katika jamii likionesha uhusiano wa wazi na chama kitaifa
- Jukwaa la kisiasa hutokana na mkusanyiko wa habari kutokana na mpango wa kisiasa
- Kujenga jukwaa la kisiasa kunachukua muda na juhudi
- Mara zote uliza 'kwa vipi' kabla ya kuamua 'wapi' pa kwenda kwa chama cha siasa
- Ni muhimu kuunganisha tawi na chama kitaifa ili kuimarisha umoja wa chama na kuhakikisha mafanikio ya tawi
- Kuongeza mipango ya muda mfupi ni hatari katika taswira na ushawishi wa tawi
- Kufahamu kuhusiana na kuamua juu ya hatima na umaarufu wa tawi wakati wa kuunda jukwaa la kisiasa
- Umiliki wa wanachama ni muhimu katika jukwaa la kisiasa lililo sahihi na imara.

SURA YA TANO

UINGIZAJI WANACHAMA NA MAFUNZO

KUJENGA UWEZO NA MOYO WA KIDEMOKRASIA

Picha za wagombea wa tawi wa mwaka 2009 wa uchaguzi wa ngazi ya Manispaa wanaavyoonekana wakiwa pembeni ya aliyekuwa mwenyekiti wa Chama cha Watu wa Kisoshalisti, Villy Sovndal.

UTANGULIZI

Elimu ni msingi katika jamii ya kidemokrasia. Ni muhimu kuwa wanachama wako tayari kung'amua matatizo husika katika jamii yao, na wanaweza kutathmini namna bora ya kukabiliana nayo. Vinginevyo hawatakuwa tayari kutoa kura yao wakati wa uchaguzi kama raia wanaojielewa.

Utambuzi huu wa elimu ya uraia kwa maendeleo ya kiuchumi na kidemokrasia ulikuwa muhimu sana katika historia ya kisiasa nchini Denmark. Katika hilo, uboreshaji wa elimu na uwezo wa kuipata nje ya miji mikuu umekuwa muhimu sana. Demokrasia na vyama vya siasa vimesambaa kitaifa kutokana na mwitiko wa elimu ya uraia.

Umuhimu wa kutoa kipaumbele kwa shughuli za elimu kwa tawi ni nguzo mojawapo ya uhai wa tawi hilo. Tawi litakuwa na mahitaji ya aina nne: wagombea na wawakilishi walio na vipaji na waliofunzwa, maafisa wa ndani wenye weledi, wanachama wenye uelewa kielimu na jamii iliyoelimika na yenye demokrasia.

Ili kufanikisha hili, shughuli za elimu lazima zijumuishwe wakati wa kuandaa mipango ya tawi husika. Shughuli hizo zitahusika katika kuandaa wanachama na wagombea lakini pia wakati wa kuweka mipango ya kampeni na maandamano. Shughuli hizi pia zinahusika kama ishara ya kisiasa kwa jamii husika kutokana na umuhimu wake katika kutoa elimu ya uraia na msingi wa kidemokrasia wa tawi.

1. KUANDAA VIONGOZI WA BAADAYE

Wanachama wa tawi ni muhimu sana. Ni nguzo muhimu sana kwa tawi-kama mtaji wa kiwanda-wanawakilisha rasilimali watu katika tawi. Uingizwaji wa mtaji wa watu lazima ulelewe na kuimarishwa kwa uangalizi wa hali ya juu ili kujenga tawi lenye demokrasia na uimara.

Kwa hiyo, uongozi wa tawi jipya lazima ufanye maamuzi ya haraka katika kuingiza wanachama wenye vipaji watakaotoa huduma kwa tawi. Tawi kwa haraka litahitaji kupendekeza wagombea kwa chaguzi zinazokuja na kazi za ndani na ofisi lazima zipewe watu makini. Lakini tayari katika hatua za awali katika kupanga, ni muhimu pia kuangalia uongozi wenye busara unaoweza kuandaa tawi kwa changamoto zitakazokuja. Tawi linawapa wanachama wapya uwezekano wa kuwa na umaarufu na umakini kisiasa. Ni nafasi pia ya kuelewa maendeleo ya kisiasa kupitia mafunzo na kushirikishana mawazo ya kisiasa na shughuli zinazojumuisha watu wanaozipenda. Tawi na wanachama wapya wanakuwa wameanza na umoja wenye manufaa ya pamoja. Michakato ya kuandaa mwanachama ina hatua kuanzia uanachama hadi kuteuliwa kwa ajili ya madaraka fulani au nafasi ya ugombea.

Ni muhimu kwamba kila hatua katika michakato hii inapangiliwa vizuri na tawi. Wanachama wapya wanapaswa kuhamasishwa kuchukua majukumu yao kulingana na weledi na manufaa. Kwa upande mwingine, izingatiwe kuwa si kila wanachama wapya wana ari ya kuendesha ofisi za ndani au nje. Wanachama wengine hujiunga tu na chama kwa sababu tu ya kupata mabadiliko katika jamii na upendo kwa chama husika. Huu pia ni mtaji wa chama.

MCHAKATO WA KUMWINGIZA MWANACHAMA MPYA KATIKA TAWI

Sifa na Uchambuzi wa Wanachama Wapya

Wanachama wanaotaka kuwa na ushiriki hai katika shughuli za tawi lazima wabainishwe katika hatua za mwanzo. Hii inaweza kufanyika kwa mfano kupitia usaili baada ya mwanachama mpya kujitambulisha binafsi kwa wanachama wengine wa chama katika tawi. Usaili ni nafasi nzuri ya kutathmini msukumo, matazamio na mipango ya mwombaji, lakini pia ni nafasi kwa tawi kujiridhisha kwa weledi na maslahi ya mwombaji. Usaili huo-ukizingatia uhiari wa mwombaji-ni chanzo muhimu sana cha uelewa wa uongozi wa tawi. Ni muhimu pia

katika uteuzi wa ndani na nje wa maafisa na majukumu mengine. Pamoja na mwonekano wa jumla wa mwanachama mpya, hii itasaidia katika kufanya uchambuzi wa vipaji na utendaji unaotarajiwa katika kuteua wanachama wenye sifa. Lazima ikumbukwe kuhusisha na sheria na taratibu za usajili na kuhakikisha usiri unazingatiwa katika taarifa binafsi kwa msajiliwa.

Kulea Vipaji vya Viongozi wa Kisiasa

Uzingativu wa hali ya juu unatakiwa kwa mwanachama anayeonesha kipaji cha utawala wa kisiasa. Mwanachama huyo mwenye kipaji anaweza kuonekana kupitia fikra makini na ari ya utendaji wakati wa mikutano na shughuli za tawi. Sambamba na hilo, weledi kielimu, uzoefu kitaaluma, na mwonekano katika jamii nje ya tawi vitamfanya mwanachama mpya kuwa rasilimali muhimu kisiasa. Wakati upenzi wa mwanachama kwa tawi ukimakinikiwa, wanachama wenye vipaji wanapaswa kulelewa kwa umakini. Hili linaweza kufanyika kwa namna mbalimbali na si lazima lifanyike kwa kuwateua haraka kwa ajili ya kuwaweka katika ofisi. Badala yake, umakini unapaswa kuwekwa katika njia za kulea vipaji hivyo na namna ya kuvitumia vipaji hivyo kwa maslahi ya tawi. Baadaye, kadri mtu anavyokua na kukomaa uteuzi kwa ajili ya ofisi unaweza kufanyika kwa uwazi. Kuwatunza wanachama wapya wenye karama na waliohamasika ndiyo kitu cha msingi.

Uteuzi wa Wagombea/Waombaji

Uteuzi wa wanachama kwa ajili ya ofisi, iwe ndani ama nje, ni jukumu muhimu la tawi. Wakati mwingine ni suala nyeti pia kwa sababu malengo ya tawi na matamanio ya mwanachama huingiliana. Kwa hiyo, maamuzi haya lazima yaandaliwe kwa umakini na kuegemezwa katika kanuni za taratibu zilizo wazi. Michakato inapaswa kuhakikisha haki na uwazi na kwamba wanachama wanaoteuliwa ni mahiri na wanafahamika kwa wanachama wa tawi. Uchaguzi wa mwisho unaaminiwa na wanachama kwa njia za kidemokrasia. Tahadhari ya michakato ni kamati ya uteuzi kuendesha zoezi hilo. Kamati inahusika kufanya uteuzi kwa kuheshimu sana kanuni za kidemokrasia, ukiwamo uwazi, na haki. Hakuna mwanachama wa kamati anayeweza kuteuliwa. Uchaguzi wa mwisho wa wanachama unaweza kufanya uchaguzi ndani ya wanachama wote kulingana na utaratibu, lakini mara nyingi mkutano mkuu wa tawi una jukumu la kuchagua kwa kura.

Matawi mara nyingine yanashawishika kuwaalika watu wasio wanachama wenye msimamo fulani katika jamii kugombea ili wachaguliwe. Matarajio yakiwa kwamba, kwa njia hii tawi litajiongezea uwezekano wa kushinda uchaguzi. Wakati hili likiwa kweli, mkakati huu pia una madhara yake. Watu wasio wanachama si lazima wajisikie kuwa wanawiwa katika jukwaa la kisiasa la tawi husika, bali pia na uhusiano wao na wanachama katika tawi utakosekana. Kama wakichaguliwa wanaweza kufikiri nafasi walizochaguliwa kuwa ni njia za kujinufaisha binafsi na kutojisikia kuwa wanawakilisha chama. Kwa hiyo, kuwateua watu wasio wanachama ni mkakati unaokumbwa na maswali mengi na wala haupendekezwi kutumika katika masuala ya kiofisi.

MICHAKATO YA UCHAGUZI

Kutegemeana na sheria ndogo za tawi za Chama cha Kidemokrasia cha Kijamii cha Denmark (*The Danish Social Democratic Party*):

Uchambuzi wa Wagombea:

- Uchaguzi wa kamati ya uteuzi ya tawi
- Kamati ya uteuzi ya tawi inawajibika katika kuteua wagombea
- Kamati ya uteuzi ya tawi inawaalika wanachama wa tawi ili wapendekeze wagombea
- Kamati ya uteuzi inachambua majina ya waliopendekezwa kufuatana na vigezo vilivyokubaliwa
- Kamati ya uteuzi inatoa taarifa kuhusiana na kila mgombea kwa kila mwanachama wa tawi
- Kamati ya uteuzi inawasilisha wagombea katika mkutano wa wazi kwa wanachama wote wa tawi

Uteuzi wa Wagombea

- Kamati ya uteuzi kutangaza michakato na kipindi cha uteuzi
- Uteuzi kupitia uchaguzi unaofanywa na wanachama wote wa tawi
- Kamati ya uteuzi kusimamia na kuratibu uchaguzi kwa mujibu wa kanuni na kutangaza matokeo

2. KURATIBU NA KUTOA MAFUNZO KWA WANACHAMA WA TAWI

Wanachama wamejiunga na tawi kwa maslahi binafsi na yanayotofautiana katika viwango vyao vya elimu na ujuzi. Halikadhalika, mahitaji yao katika shughuli za kielimu na mafunzo hayawezi kufanana. Ni muhimu sana kwa tawi kulinganisha mahitaji ya mafunzo na mahitaji yao. Hii itaboresha weledi na uelewa kisiasa ndani ya wanachama na kusaidia shughuli za tawi. Mipango ya mafunzo ya aina mbalimbali iwekwe kulingana na taarifa zilizopo kutokana na michakato ya uingizwaji wanachama (taz. juu) na matamano ya kisiasa ya tawi. Lazima yahusiane na muundo wa ndani wa wanachama walio tayari kutoa huduma kwa tawi. Ni kupitia njia hii kwamba tawi linaweza kuwa imara katika siasa. Changamoto ni katika kuongeza rasilimali watu ya wanachama wa tawi kwa njia mbili: mwongozo wa mafunzo wa tawi na usimamizi/uratibu wa wanachama hai wa tawi.

Mwongozo wa Mafunzo wa Tawi

Tawi lisijaribu kutoa shughuli zote za mafunzo zinazohitajiwa, baadhi ya kozi zinazotakiwa zitakuwa maalumu, zikiwa na washiriki wachache na kwa hiyo kuwa na gharama. Kama kozi hizo zitachukuliwa kufaa kisiasa zinaweza aidha kutolewa katika ngazi ya mkoa au kitaifa na chama, au kutaarifiwa kwa kushirikiana na matawi kadhaa.

Mwongozo wa kawaida wa mafunzo ya tawi lazima ujikite katika tathimini ya jumla inayohusianisha mahitaji ya wanachama katika tawi na rasilimali zilizopo. Masuala ya kina kuhusiana na programu halisi yaandaliwe kulingana na uwezekano uliopo. Mwongozo ni mpango wa mwaka mzima na kozi yoyote ya mafunzo inayokosekana itawekwa katika mzunguko mwingine au itatolewa na chama. Sehemu muhimu ya mwongozo inaweza kuandaliwa kama inavyooneshwa katika boksi hapa chini.

MWONGOZO WA MAFUNZO-MFANO

Elimu ya kawaida kisiasa na Utambuzi

- Utangulizi wa itikadi ya chama, sera na mipango: ‘Tambua itikadi ya chama chako’
- Mwonekano wa vyama vya siasa, mielekeo ya kisiasa na utendaji: Ni masuala gani muhimu katika jamii zetu?
- Upembuzi wa kisiasa, mikakati na maadili: Ni zipi sera za kitaifa?

Mwonekano wa muundo na weledi wa utendaji

- Mfumo wa Mpango, kanuni na michakato
- Weledi wa mipango, ikiwamo kupanga, kusimamia, kutekeleza na kuelekeza
- Utendaji sahihi kisiasa, ikijumuisha midahalo katika maandishi na mazungumzo, vyombo vya habari na kufanya maamuzi

Masuala ya Kisiasa na Matokeo katika Tawi

- Utangulizi wa baraza la madiwani la manispaa, ikijumuisha michakato ya kazi na utekelezaji
- Uwajibikaji wa wajumbe wa baraza la madiwani la manispaa, ikijumuisha kunoa bongo na uanaharakati
- Masuala ya kisiasa yaliyotekelezwa na matokeo katika tawi

Siasa za kilimwengu, kitaifa na kitawi

- Masuala ya siasa za kitaifa na ajenda ya bunge ya chama
- Maendeleo ya kiuchumi kilimwengu, kitaifa na kitawi
- Mabadiliko ya tabia nchi, na matatizo katika mazingira asilia

Usimamizi wa Wanachama Hai katika Tawi

Mara nyingi tawi litapaswa kutegemea huduma za kujitolea za wanachama katika shughuli muhimu. Hii ni kutokana na uhaba wa njia za kiuchumi zinazoweka udhibiti hafifu au kuzuia moja kwa moja kumpata mtu mwenye fani au mfanyakazi aliyeajiriwa. Hivyo basi ni muhimu sana kunufaika kutokana na uhai au ukereketwa wa wanachama. Katika vyama vingi vya kisiasa Denmark ni kujitolea na uanaharakati wa wanachama unaofanya maisha yawezekane. Uzoefu unaonesha kwamba kwa kiasi kikubwa kila kazi na majukumu katika tawi inaweza kufanywa na wanachama wanaojitolea ikiwa tu wameandaliwa, wamesimamiwa na kuelekezwa vizuri. Hawatatarajia mshahara wowote au mafao kutokana na huduma yao, lakini juhudi hizo kwa hakika lazima zipongezwe na kutambuliwa na tawi. Katika hili, mikutano ya kijamii inapaswa kuwapo mara chache na kutegemea zaidi utamaduni wa kijamii na uratibu wa tawi lazima uzingatiwe. Kutunza moyo wa kundi na kuheshimu kanuni za usawa ni muhimu sana.

Kwa kujikita katika elimu ya mwanachama katika tawi na kazi zitakazotekelezwa, uongozi wa tawi lazima upange na kuratibu shughuli. Wanachama wengine watahitaji kutiwa moyo wakati wa kupewa majukumu fulani, lakini lazima mara nyingi wapewe mafunzo ya msingi. Kujifunza kwa vitendo kunaweza kuwa muhimu katika utekelezaji fulani kwa hiyo, mkufunzi lazima ateuliwe. Kufungua vikao na wakati mwingine kufunga vikao, kama katika mkutano wa bodi, kunaweza kusababisha mhamasiko na kuongeza ushirikishanaji wa majukumu ya kazi. Ni muhimu kwa tawi kunufaika na elimu na mchango wa wanachama. Mara nyingi uzoefu wao wa utendaji unaunda utangulizi katika kazi nyingine za tawi na uzoefu wao lazima utumike katika kujenga weledi wa wanachama wengine. Kwa hiyo, kuwaandaa ‘wakufunzi’ lazima iwe nafasi ya siku zote ya mwongozo wa elimu kwa uhai wa wanachama katika tawi.

3. KUKUZA DEMOKRASIA KUPITIA ELIMU YA URAIA

Tawi lina malengo yenye uwili. Si tu katika kukuza siasa za chama ikiwamo itikadi na programu za kisiasa za chama. Jambo la kwanza na muhimu, ni kulea moyo wa demokrasia na hali ya mazingira ya raia. Kwa hiyo, ni sehemu ya lengo la tawi kuinua kiwango cha elimu katika tawi. Tawi linaweza kuchangia katika suala hili kupitia njia nyingi. Aidha, tawi linaweza kufanya hili kwa kuweka lenyewe programu za kielimu na kuwa na uungwaji mkono katika kusoma na kisomo cha manufaa, au linaweza kuunga mkono elimu ya uraia na fursa za mafunzo zinazotolewa na taasisi zisizohusiana na chama.

Kuna namna nyingi. Katika mazingira ya Denmark kumekuwapo na ushirikishwaji wa karibu kati ya sekta ya elimu na vyama vya siasa tangu kuanza kwa demokrasia ya kisiasa. Umuhimu wa elimu ulitambuliwa na Bunge la Denmark, lakini pia na wanasiasa wa kawaida. ‘Elimu ya juu kwa umma’ na ‘shule huru’ (ilioneshwa katika sura ya 1 kipengele cha 3) ziliimarishwa nchi nzima kwa ushirikiano wa karibu na wanasiasa, na kusoma kumekuwa sehemu mojawapo ya jukumu mojawapo la mabaraza ya madiwani ya manisipaa. Vyama vingi vya siasa vilianzisha vyama vyake ya elimu na kuanzisha matawi ya elimu. Zana za elimu ya uraia nje ya utaratibu rasmi zilionekana kuwa muhimu sana. Si hivyo tu, bali ari ya kuwa na elimu ya uraia iliungwa mkono na wadau katika matawi na kitaifa.

Tawi linaweza kupanga shughuli za elimu ambazo ziko wazi pia kwa watu wasio wanachama wa tawi na shughuli hizo zielekezwe katika mahitaji na maslahi ya umma kama inavyoonekana katika boksi. Wakati mwingine, kozi za mafunzo na shughuli nyingine za elimu zinazotolewa moja kwa moja na vyama vya siasa zinaweza kuonekana kuhusiana moja kwa moja na siasa za chama na wananchi wa kawaida. Kwa hiyo, vyama vya elimu kama kile kilichoanzishwa na vyama vya siasa vya Denmark vinaweza kuunda njia mbadala inayokubalika. Shughuli za vyama vya Denmark zinawanufaisha watu wote ikiwa tu kozi zinazotolewa zimetofautishwa na siasa za chama na usimamizi.

Hata hivyo, kwa vyama vya siasa hii ni njia nzuri sana ya kuwa na matokeo mazuri ya kidemokrasia katika jamii. Na zaidi ya hayo, mbegu ya kisiasa ya vyama vya elimu, ni wazi kwa washiriki kuwa inachangia sura ya demokrasia ya tawi na siasa.

ELIMU YA URAIA – MFANO

Kukuza Uelewa:

- Haki za kisheria na wajibu wa raia
- Kanuni, haki na ulinzi katika soko la ajira
- Haki na ulinzi wa vikundi na makundi yaliyosahaulika

Kozi za Mafunzo

- Elimu na mbinu za mawasiliano
- Kufahamu na kutumia muundo wa utawala wa manispaa
- Makazi, ikijumuisha haki, mafanikio kiuchumi na ulinzi wa mali binafsi

Mzunguko wa Masomo

- Kudumisha maisha katika jamii
- Mada yoyote iliyo rasmi inayoweza kujadiliwa na kundi la wananchi pamoja na mwezeshaji (hii ndiyo maana muhimu ya dhana ya 'mzunguko wa somo')

MWONGOZO WA USAJILI NA MAFUNZO

- Kujali wanachama wapya, ni rasilimali watu muhimu kwa mustakabali wa tawi
- Michakato ya usajili inakuwa sehemu muhimu ya kuunganisha maslahi ya wanachama na tawi
- Michakato ya uingizaji wanachama wapya ni chanzo kizuri cha taarifa na lazima zoezi liratibiwe vizuri na kutekelezwa
- Karama za uongozi lazima zitambuliwe, zilelewe na kutiwa moyo
- Taratibu za wazi na michakato inahitajika katika kuimarisha haki na uwazi wa uteuzi wa wagombea
- Kamati ya uteuzi ni mlinzi wa uteuzi wa haki na wa wazi
- Mwongozo wa mafunzo lazima uandaliwe kwa kujikita katika mahitaji ya tawi
- Mafunzo na moyo wa kundi linalojitolea ni muhimu sana kwa shughuli na mafanikio ya tawi
- Utamaduni wa wanajamii na kufahamiana ni muhimu katika kujenga rasilimali watu na moyo wa umoja katika tawi
- Mafunzo ya wakufunzi lazima yawepo mara zote katika mwongozo wa elimu katika tawi
- Kujali elimu ya umma kama kichochezi cha wito wa demokrasia na msukumo wa kisiasa.

SURA YA SITA

MASUALA YA KIUTAWALA

UTOAJI WA MAAMUZI KIDEMOKRASIA
UWAZI NA UWAJIBIKAJI

Mwenyekiti cha Chama cha Kiliberali cha Denmark (*The Danish Liberal Party*) na Waziri mkuu wa zamani, Lars Lokke Rasmussen, akisalimiana na mtoto wa shule mojawapo iliyoko katika Manispaa.

UTANGULIZI

Maamuzi yanayofanywa na vyama vya siasa yanahusu kukabidhiana madaraka ya kisiasa. Haya yanaweza kuwa madaraka waliyopewa wawakilishi waliochaguliwa katika uchaguzi mkuu, ama yanaweza kuwa madaraka ambayo wanachama maalumu wa matawi wamepewa na viongozi wao. Madaraka ya kisiasa ni muhimu. Jambo la kuzingatia hapa ni jinsi madaraka hayo yanavyotumiwa.

Mgawanyo wa madaraka na mamlaka ya matawi ndivyo hufanya matawi ya vyama vya siasa kuwa muhimu. Ni mabaraza ya madiwani ya Manispaa au vyombo vingine vilivyochaguliwa kwa uwazi ndivyo vinavyoyawezesha matawi hayo kuchangia katika mchakato mzima wa kufanya maamuzi ya kidemokrasia na kuathiri maisha ya wanajamii. Ni katika ngazi ya kijamii ambamo watu wanaishi, wakifanya kazi na kupambana, na ni sehemu ambamo maamuzi kuhusiana na huduma pamoja na upatikanaji wake huamuliwa.

Matawi yatakuwa na uwiano wa kanuni za kidemokrasia na matarajio ya baraza la madiwani la Manispaa. Kama vyama pinzani vitashirikiana, kupata ufumbuzi kwa kufanya maafikiano ya kisiasa, kujenga maafikiano pamoja na kushirikishana wajibu wao kikamilifu, na kanuni muhimu za Halmashauri, na matawi madogo yatafuata mkondo huohuo. Kwa upande mwingine tawi dogo hutegemea heshima ya kisiasa iliyojengeka na inayooneshwa na Halmashauri ndani ya jamii.

1. KANUNI NA TARATIBU RASMI ZA MAAMUZI KIDEMOKRASIA

Tawi la ngazi ya msingi linapaswa kuongozwa kidemokrasia. Hii ina maana kwamba shughuli zote zinapaswa kuendeshwa kwa misingi na kanuni za kidemokrasia na kwamba maamuzi yanapaswa kuendana na kanuni za kidemokrasia. Kanuni na sheria zitaeleza katika sheria ndogo za tawi husika, lakini pia utaratibu wa bodi au nyaraka nyingine rasmi zinaweza kufaa. Pamoja na mikabala tofauti, na falsafa tofauti katika kutekeleza, bado maamuzi ya kidemokrasia yanawezekana. Kwa hali hiyo basi ni muhimu kukubaliana mapema malengo ya kidemokrasia ya tawi linaloanzishwa katika sehemu husika.

Maswali ya msingi katika kupanga maamuzi ya kidemokrasia ni kwamba; kutoa maamuzi kwa pamoja au kiutawala? -‘lini?’ na ‘wapi?’ ni kufuata kanuni rasmi za kufanya maamuzi? Na ni michakato ipi ya usalama wa wachache?

Utoaji wa Maamuzi kwa pamoja au Kiutawala- ‘Lini’ na ‘Wapi’

Njia ya kutoa maamuzi kwa pamoja au mbadala wa kiutawala, mara nyingi huoneshwa kama ni uchaguzi katika michakato ya maamuzi kutoka chini kwenda juu au juu kwenda chini. Kuoneshwa kwa njia ya ufikiwaji wa maamuzi huashiria utofauti wa wapi pa kuanzia mchakato husika, na jinsi gani mchakato huo una hali ya ushirikishaji. Kama uongozi wa chama utaliambia tawi kupendekeza mgombea wa kitengo, au kukubali nafasi fulani ya kisiasa, itakuwa dhahiri kuwa ni maamuzi ya kiutawala. Inaweza pia ikawa ndani ya kanuni za kidemokrasia kama sheria ndogo au chombo cha kidemokrasia cha chama kitaruhusu uongozi kufanya maamuzi hayo. Suala zito hapa ni endapo, mchakato wa kufanya maamuzi kidemokrasia ni wa busara au la.

Huko Denmark kanuni ya kutoa maamuzi ya pamoja hutumika kwa kiasi kikubwa katika kufanya maamuzi ya kidemokrasia katika mabaraza ya madiwani ya Manispaa na vyama vya siasa. Jambo hili limejikita katika mazoea kwamba maamuzi hufanyika katika majadiliano ya wazi, na kuhusisha pande zote zilizofarakana, na njia hii inaendelea kukubalika na itadumu. Wanachama wanaoshiriki katika mchakato wa kufanya maamuzi ya pamoja, hujitoa kikamilifu katika matokeo ya pamoja na watajisikia kwamba wanayo nafasi katika matokeo ya maamuzi.

Si wanachama wote wa tawi hushiriki katika kufanya maamuzi muhimu. Ni muhimu pia kukubaliana hata njia ya kutoa maamuzi kiutawala. Kinachomaanishwa hapa ni kwamba, si lazima maamuzi yote ya halmashauri yafanywe na wanachama wote. Wanachama wa kawaida wa matawi kwa busara wanaweza kuhusishwa katika uchanganuzi na mashauriano katika maandalizi ya maamuzi ya Halmashauri, ila hawawi sehemu ya maamuzi moja kwa moja na wakati mwingine wanaweza hata wasikubaliane na mwafaka uliofikiwa.

Halikadhalika, maamuzi ya bodi ya tawi hufanywa na wanabodi tu. Sheria na kanuni fulani zinapaswa kufuatwa, na wanachama nje ya bodi wanaweza kushirikishwa kutokana na taaluma yao au ushiriki wa moja kwa moja. Lakini juhumu la kufanya maamuzi linakuwa chini ya bodi.

Maamuzi ya pamoja hayamaanishi kuwa ushirikishaji wa madaraka au maamuzi yasiyo ya moja kwa moja – yaitwayo demokrasia ya ‘uwakilishi’ – unaofanywa na wawakilishi waliochaguliwa yafaa uepukwe. Na wala hamaanishi kuwa maamuzi ya moja kwa moja - yaitwayo demokrasia ‘shirikishi’- yanayofanywa na wanachama wengi wa tawi, kwamba ndiyo nzuri au ni ya kidemokrasia. Pale tu wanachama wanapotaarifiwa na kanuni za kutoa maamuzi zikiwa wazi na sahihi, ndipo matokeo yake yatakuwa ya kidemokrasia.

Ni jambo la msingi kutumia mgawanyo wa kazi katika kufanya maamuzi ya kidemokrasia. Baadhi ya maamuzi hufanywa katika mgawanyo kwa sababu, taarifa zote haziwezi kupatikana kwa kila mtu. Lakini maamuzi bado yatapaswa kufanywa kwa pamoja na kamati na kufuata kanuni sahihi na za wazi. Vilevile kanuni sahihi za nani anaweza kuongea kwa niaba ya tawi ni muhimu, lakini endapo tu zinakuwa zimeridhiwa na bodi.

Maamuzi yanayofanywa na uongozi yatakuwa ya kidemokrasia pale tu yanapofuata kanuni za kidemokrasia, na kusimamiwa na kamati iliyopewa jukumu hilo.

Msingi wa utoaji maamuzi ya pamoja ni kwamba, vyama vyote husika vinahusishwa katika mchakato wa maamuzi ili kuwezesha kuwa na maamuzi ya kudumu na kuhakikisha umiliki wa maamuzi. Ushirikishwaji huu unahusisha upatikanaji wa taarifa muhimu na mawasiliano. Njia hii inasaidia kutoa matarajio ya kudumu na kuwa na mategemeo ya maendeleo thabiti.

Kanuni Rasmi za Utoaji Maamuzi

Wanademokrasia daima wanapaswa kujihadhari ili katika mkutano mtu asiweke vipaumbele zaidi ya matarajio ya kanuni za kidemokrasia. Kwa hiyo, kanuni na taratibu rasmi hazipaswi kuchukuliwa kama mfumo wa utawala usio mzuri. Bila ya tahadhari hiyo, ni rahisi sana kutumia mianya ya mikutano ya kidemokrasia na kuingiza mambo mengine.

Mfano halisi ni ule uhitaji wa kuwa na kura za siri na za maandishi wakati wa kuchagua wagombea wa nafasi fulani. Mtu anaweza kudhani kwamba uchaguzi wa wagombea kwa njia ya wazi huweza kusababisha ugumu kwa wapiga kura: hofu ya kumdhalilisha mgombea au kudhaniwa kutokuwa waaminifu dhidi ya rafiki kunaweza kukaathiri uchaguzi. Katika hilo, masuala ya jinsia, kikabila na hisia za kidini yatakuwa masuala nyeti katika uchaguzi wa wazi. Ukosefu wa siri katika upigaji kura huweza kuathiri matokeo.

Kanuni rasmi zilizoainishwa katika jedwali hapo chini ni muhimu zitiliwe mkazo. Sababu kuu inayopelekea mtu kupiga kura nyingi iwezekanavyo kulingana na idadi ya wagombea walioteuliwa ni kwamba, kura zinaweza kugawanywa miongoni mwa wagombea wachache ikilinganishwa na idadi ya wagombea waliopendekezwa. Kwa kutumia kura za wanachama wote kama njia ya udhibiti wa upigaji kura, inaweza kusababisha gharama kubwa katika suala zima la kusafirisha kura zote kutoka katika matawi madogo kwenda katika tawi kuu na hivyo kushindwa kugharimiwa na tawi. Njia mbadala ni kufanya mkutano mkuu.

KANUNI RASMI ZA UTOAJI WA MAAMUZI

Uchaguzi wa Wagombea

- Kura ya siri na ya maandishi.
- Kuandaa kura nyingi kulingana na idadi ya wagombea.
- Kura inayojumuisha watu wote endapo mgombea atakosa vigezo vya kugombea nafasi husika katika mkutano mkuu, (kama ilivyoainishwa katika sheria ndogo)

Kubadili Sheria ndogo au Kuvunja Tawi

- Watu wengi wanaostahili katika mkutano mkuu
- Idadi ya kawaida ya wanachama katika kikao kingine cha kamati kuu (kama ilivyofafanuliwa katika sheria ndogo)

Maamuzi ya Kawaida ya Tawi

- Idadi ya kawaida ya wanachama
- Kura ya wazi na ya siri pindi inapohitajika

Kulinda Maslahi ya Watu Wachache.

Kanuni ya utoaji maamuzi kidemokrasia inasisitiza kuwa, mwenye majimbo mengi ndio mtoa maamuzi pasipo pingamizi. Kama chama kina uwezo wa kupata zaidi ya asilimia 50% ya kura kitapaswa kuwa na nguvu ya kutoa maamuzi. Jambo hili ni ndoto kidemokrasia kama walio wachache wakiachwa bila ushawishi watajisikia kama wametengwa. Hata kama mabadiliko yakitokea kwenye usawazishaji wa madaraka yanaweza kugeuza taswira ya kisiasa, na hivyo

kugeuza mwelekeo wa tawi au jamii juu chini.

Njia sahihi ya kuepuka kutengwa kwa walio wachache na mitikisiko ya kisiasa ya ghafla inayoweza kutokea kutafuta suluhu kupitia maelewano na ujengaji wa maridhiano. Njia hii ya kufanya maamuzi ya kidemokrasia inaongeza umiliki wa maamuzi na kuwafanya wahusika kushirikishana majukumu. Kwa njia hii maamuzi ya kudumu na hali ya utulivu itakuwapo.

Kuwatenga watu wachache ni tatizo kubwa sana kwa tawi lolote na hali hii inapaswa kuepukwa kadri iwezekanavyo. La sivyo mikinzano na migawanyiko ya kisiasa itakuwa tatizo kubwa kwa demokrasia ya mahali husika na kupunguza ushiriki katika siasa za vyama vidogo kwa wanachama wa kawaida.

Kanuni za kulinda maslahi ya watu wachache ni muhimu sana. Kanuni ya haraka ya kudhibiti hili ni kutoruhusu uchaguzi wa wagombea kufanywa na watu wachache. Kamwe isikubalike kuchagua mtu mmoja baada ya mwingine pale ambapo uchaguzi wa wagombea unataka kufanyika. Njia hii inaweza kuruhusu watu wachache kudhibiti uteuaji wa wagombea.

Licha ya hayo taratibu za haki za kufanya maamuzi ni muhimu katika uchaguzi wa namna hiyo; njia ya kuhakikisha kanuni na taratibu zinaheshimiwa ndipo demokrasia ya ndani ya tawi itakuwa imejengwa kwenye msingi imara.

KANUNI ZA KULINDA MASLAHI YA WATU WACHACHE NA KUWAJALI

Kanuni za kulinda watu wachache

- Uteuzi wa mgombea zaidi ya mmoja hufanywa kwa awamu
- Usikubali kamwe kumpigia kura mmoja kunapokuwa na wagombea zaidi ya mmoja
- Kutumia watu wengi wanaohusika katika kuamua masuala muhimu.

Kupiga kura kwa haki.

- Vifaa maalumu na vinavyodhibitika vya uchaguzi.
- Kutumia wasimamizi wa kura wasiofungamana na upande wowote
- Kutumia kanuni zinazofahamika na kutangazika kwa urahisi

2. DEMOKRASIA NDANI YA CHAMA

Demokrasia ya ndani mara nyingine hutumika katika kuweka msimamo pale panapopaswa kulinda ‘nidhamu ya chama.’ Hii ina maana kwamba kila mwanachama ni lazima akubaliane na maamuzi rasmi ya kidemokrasia ndani ya chama na kwamba maamuzi yatolewayo na ngazi za juu (chama kitaifa) yanaheshimu maamuzi ya ngazi ya msingi (katika tawi). Nidhamu hiyo itasaidia chama kufanya mambo yake kwa ushirikiano, lakini pia kinaweza kujenga mivutano ya ndani kutokana na masuala nyeti ya kisiasa ya tawi.

Kuna haja ya kuhakikisha kuwa kuna usawa kati ya nidhamu kubwa ya chama na demokrasia legevu ya ndani. Suluhisho lapaswa kuwa moja tu na la kujenga, na pia lihakikishe kuwa umoja katika chama unakuwapo. Jambo hili linaweza kufanyika juu ya msingi imara na sharti kuu hapa ni majadiliano.

Usawa huu kati ya demokrasia ya ndani na nidhamu ya chama, linapaswa pia kuangaliwa katika utekelezaji wa shughuli za matawi. Kujitenga katika mwelekeo wa chama kunaweza kutokea katika vikao vya siri katika baraza la madiwani la Manispaa au katika shughuli za tawi.

Kusambaratika huko kwa wanachama waliochaguliwa katika ngazi za msingi, kunaweza kuepukwa au angalau kupunguzwa. Mikakati ya wazi katika majadiliano ya ndani na

utamaduni wa mijadala iliyokwisha tolewa ni suluhisho mojawapo. Suala hili huruhusu uzingativu wa haraka wa faida na hasara katika masuala nyeti ya kisiasa katika viwango vinavyobadilika na uwezekano wa mtu mmoja mmoja kujitoa kwenye mambo ya chama.

Katika baadhi ya mambo, taarifa, mawasiliano na majadiliano hayatakidhi. Kwa hiyo, ili kulinda uhalali wa chama, hatua muhimu za kinidhamu zinapaswa kuchukuliwa kama maamuzi ya kidemokrasia ya chama yamepuuzwa. Hivyo, vyama vingi vya Denmark vinakuwa na waraka wa kumfukuza mwanachama katika sheria zao ndogo. Waraka unafafanua kwamba wanachama wengi husika watahitajika kwenye kikao mahususi kinachoitishwa ili kujadili masuala yanayohusiana na kuengua mwanachama.

Kufukuza wanachama ni suala la hatari sana katika kutatua migogoro ya ndani ya kisiasa na inaweza kusababisha kusambaratika kwa chama. Njia hiyo inaweza kutumika tu kulingana na hali yenyewe hasa pale ambapo njia nyingine zimeshindwa. Baada ya kubaini tatizo, walau chama kimoja cha siasa cha Denmark kimejizua kutumia njia hii ya kufukuza wanachama.

Baadhi ya vyama vya siasa vya Denmark vimeanzisha chombo cha maamuzi ambacho lazima kijishughulishe katika kusuluhisha migogoro. Pale itakaposhindikana ndio njia ya kufukuza wanachama itatumika.

UFUKUZAJI WA WANACHAMA KATIKA TAWI

Mfano wa dondoo kutoka katika sheria ndogo za Chama cha kisiasa cha *Conservative* cha Denmark.

“Kama mwanachama wa chama cha kisiasa katika masuala muhimu anapinga siasa na shughuli za chama au kukashifu sheria ndogo za chama, mwanachama kwa maombi ya bodi anaweza kufukuzwa katika mkutano wa kawaida au mkutano mkuu usio wa kawaida wenye ajenda ya kufukuza kama suala nyeti katika ajenda za mkutano. Maamuzi ya bodi lazima yakubaliwe na theluthi mbili ya wajumbe na ombi la kufukuza wanachama lazima liwe kwenye ajenda zilizowasilishwa kwa wajumbe kabla ya mkutano.

Usitishwaji wa uanachama unaweza kufanywa endapo tu theluthi mbili ya wajumbe wa mkutano mkuu wataridhia. Mawasiliano kwa njia ya maandishi ya nia ya bodi ya kufukuza mwanachama lazima yamfikie mhusika kabla ya uitishwaji wa mkutano. Zaidi ya hayo, mwenyekiti wa jimbo husika lazima ataarifiwe kwa maandishi ili kutoa mwanya wa mazungumzo yanayonuia kusuluhisha mgogoro. Mwanachama anayetuhumiwa lazima siku ya mkutano mkuu awepo wakati kutakapokuwa na ajenda ya ufuzaji wanachama, ili kuweza kuisimamia kesi yake, japo bila haki za kupiga kura.

3. UWAZI NA UWAJIBIKAJI

Ukiwa na uwezo wa kupata madaraka ya kisiasa, jambo lisilopingika ni kwamba kunakuwa na jaribu la kujihusisha na masuala ya rushwa, upendeleo, kujipendeleza, kuwa na kinga ya sheria, na aina nyingine za matumizi mabaya ya madaraka. Wakati katika nchi mbalimbali vitendo hivi ni makosa yanayoadhibiwa kisheria, mara nyingi ukiukwaji huu hauchukuliwi hatua na mahakama. Suala hili linajenga picha ya jumla ya wanasiasa wapenda rushwa, hali ambayo inashusha uaminifu wa kidemokrasia.

Nia hiyo ya utovu wa maadili huendelea iwapo tu hali hii imevumiliwa na jamii. Ni muhimu sana kwamba watenda makosa hawa kukamatwa na kuadhibiwa pale inapobainika. Mara nyingine adhabu kali kwa mwanasiasa ni kumtenga na umma na kujisafisha.

Hivyo, chuki ya jamii juu ya rushwa na ‘mazingira zuizi’ kuhusiana na matumizi mabaya ya madaraka vitaongeze juhudi za kuunda demokrasia safi. Tawi lenyewe linaweza kufanya mengi ili kuwezesha kufanikisha hili. Denmark inaheshimika kutokana na kiwango kidogo

cha rushwa kilichopo. Kutokana na waangalizi wa kimataifa wa uwazi, kielelezo cha kiwango cha rushwa cha mwaka 2011 kilionesha kuwa Denmark inashika nafasi ya pili kati ya nchi 183. Hii haimaanishi kuwa rushwa na uovu mwingine wa matumizi mabaya ya ofisi havipo. Kutokana na mfano wa hivi karibuni kutoka katika manispaa ya Denmark imebainika kuwa tatizo hili la rushwa na matumizi mabaya ya ofisi ni ya ulimwengu mzima. Uzoefu ulioonyeshwa katika mfano huu unatilia mkazo umuhimu wa kuheshimu mfumo rasmi na michakato ya kufanya maamuzi. Suala hili ni la lazima katika mabaraza ya madiwani ya manispaa kama litakavyokuwa katika matawi ya vyama vya siasa. Mtu asiruhusu wanasiasa binafsi-kutoheshimu au kujali-kupuuza maamuzi ya kanuni yaliyofanywa kidemokrasia.

Usimamizi wa Fedha

Katika matawi ya vyama vya siasa ya Denmark, sheria ndogo mara zote hudai kwamba mkaguzi wa hesabu mmoja au wawili wachaguliwe katika mkutano mkuu wa mwaka. Ni wajibu wa wakaguzi hao wa mahesabu kuhakikisha kwamba akaunti za matawi zinasimamiwa ipasavyo na kwamba taratibu na michakato yote ya uchumi na maamuzi ni sahihi. Wajibu wao wakati mwingine huchukuliwa kuwa ‘ukaguzi makini wa hesabu.’ Mpaka hivi karibuni matawi ya Denmark hayakuwa na uwezo wa kiuchumi katika kuendesha shughuli zake nje ya kampeni za uchaguzi. Kwa hiyo, mapato yake yalitokana tu na michango ya ada ya uanachama. Kwa hiyo kukawa na changamoto ya kuendesha ukaguzi wa mahesabu ulio imara. Siku hizi uungwaji mkono wa umma katika vyama vya siasa vya Denmark unaongeza ruzuku zinazosaidia katika kuendesha matawi. Kwa hiyo, ukaguzi makini wa hesabu nao umeimarika. Kwa hiyo, kipengele tu cha masharti kinachotajwa katika sheria ni kuwa na waraka kutoka kwenye tawi ulioidhinishwa na mkaguzi wa hesabu. Waraka huu lazima utamke kuwa gharama za tawi katika masuala ya kisiasa katika mwaka uliopita sio chini ya kiwango kinachoombwa. Zaidi ya hayo, chama kitaifa kinalazimika kupata nguvu ya umma katika kuimarisha mtandao wake kitaifa.

Matawi ya vyama vya siasa yana kiwango kidogo cha makatazo yanayotamkwa katika sheria zao ndogo juu ya matumizi ya fedha zilizotokana na msaada wa umma. Katika ripoti ya baraza la Ulaya ya mwaka 2009 kuhusiana na ‘uwazi wa chama kifedha,’ Denmark ilibaini kwamba mahitaji ya ukaguzi binafsi wa chama wenye sifa unakosekana. Kwa hiyo inapendekezwa ‘kuanzisha taratibu za wazi zinazohakikisha uhuru wa wakaguzi wataokagua akaunti za vyama vya siasa,’ yakiwamo matawi yake pale itakapofaa. Sababu zinazopelekea baadhi ya nchi zenye demokrasia kote Ulaya na Asia kufanya ukaguzi wa mahesabu ya kijamii katika vyama vya kisiasa, bado upo pia nchini Denmark. Lengo la ukaguzi wa mahesabu ya kijamii ni kutambua mafanikio ya vyama katika maadili na malengo vilivyojiwekea. Utaratibu unafanya kazi kupitia namna ambazo zinakiwezesha chama kutathimini na kuonesha mafanikio na vikwazo katika manufaa kijamii, kiuchumi na kimazingira.

Katika sekta binafsi ya biashara, makampuni makubwa ya Denmark yalitakiwa na sheria kuanzisha na kutoa taarifa ya wajibu wa kijamii wa shirika, lakini kile kilichotakiwa ni karibu na ukaguzi wa mahesabu ya kijamii. Baadhi ya taasisi za kiraia za kijamii kwa msingi wa kujitolea, hutumia ‘ukaguzi wa mahesabu wa kisiasa’ ambapo athari za kimpangilio hutathminiwa kwa kuzingatia kanuni na malengo ya chama. Vyama vya kisiasa vya Denmark bado vinahitaji kukabiliana na changamoto hizi, kwani zinaongeza zaidi uwazi wa shughuli zao.

KESI YA FARUM

Mnamo mwaka 2002 mwezi wa pili, meya na mbunge maarufu sana wa kitongoji cha Farum Copenhagen, alifichuliwa na vyombo vya habari kwa kughushi hati ya madai ya chakula na vinywaji vya anasa akionesha kuwa ni kwa ajili ya gharama kubwa ya kuandaa mikutano maalumu ya manispaa.

Uchunguzi uliofanywa na polisi ulifichua kashfa mbaya zaidi katika matumizi mabaya ya madaraka ikiwamo kuchukua mkopo wa Krona milioni 250 za Denmark bila ya makubaliano na baraza la madiwani la manispaa.

Akaunti za manispaa zilionyesha hasara iliyokuwapo ya milioni 200 za Kidenmark na deni lisilopungua kiasi cha Krona milioni 450 za Denmark. Minispaa ilinyang'anywa madaraka na waziri wa mambo ya ndani.

Utawala wa manispaa haukuwa na mamlaka ya kumpindua meya katikati ya kipindi cha uchaguzi, kwa hiyo ulimuomba waziri wa mambo ya ndani kumsimamisha meya. Usimamishaji ulifanywa na waziri baada ya kupokea mashtaka.

Meya aliwajibishwa kwa kufukuzwa na mkutano wa siri wa chama chake katika bunge. Tawi halikuweza kukubaliana na pendekezo la ufukuzwaji. Baada ya bunge kujiwekea kinga kisheria, mashitaka ya jinai yalifunguliwa dhidi ya meya na mkurugenzi kiongozi wa utawala wake kwa kesi mbili tofauti.

Hatimaye, baada ya kesi kusikilizwa na Mahakama ya juu, meya alitiwa hatiani mwaka 2008 na 2009 mara mbili miaka miwili kifungoni bila masharti.

Mnamo mwaka 2012 mwezi wa nne, tume ya serikali iliyochunguza kesi ya kitongoji cha Farum ilitoa ripoti -miaka 10 baada ya kesi kuanza. Ilipendekeza utaratibu rahisi wa kumuondoa meya katikati ya uchaguzi na kuupa nguvu utaratibu ambao unawapasa madiwani wa baraza la manispaa kuwa na taarifa zote muhimu kabla ya kufanya maamuzi.

4. KUKUZA DEMOKRASIA KUPITIA UWAZI NA TAARIFA

Mfumo wa demokrasia wa serikali za mitaa unawezekana kama tu unaendana na utamaduni wa uwazi na utoaji wa taarifa. Mhimili mkubwa wa kufanya maamuzi ya pamoja, ujengaji wa maafikiano na mgawanyo wa madaraka ya kisiasa hauwezi kufanya kazi kama taarifa, mawasiliano na ushauri husika vitapingwa. Mchakato wa kufanya maamuzi ya kidemokrasia utakuwa umepoteza msukumo.

Uwazi na taarifa ni muhimu sio tu kwa kazi za matawi bali pia kwa ajili wa kuwa na mshikamano na chama kitaifa. Chama wakati mwingine kinaweza kujikita zaidi katika shughuli na matokeo katika bunge na kupuza umuhimu wa kustawisha mfumo wa matawi. Mara zote kuna hatari ya vyama vya siasa kusahau kwamba vinajenga nguvu yake katika wanachama walio thabiti. Hitaji la kuwa chama cha siasa katika bunge na kusanyiko la wapiga kura linaweza kufafanuliwa na kanuni za uchaguzi wa viongozi na usimamizi wa chama kimoja cha Denmark. Sheria ndogo za chama zimegawa madaraka ya kundi la kibunge na mfumo wa chama.

Sheria ndogo ni mfano thabiti wa msisitizo katika demokrasia ya ndani unaojengwa na wanachama. Vinajikita katika umakinifu thabiti wa wanachama katika maendeleo ya siasa ya chama na mawasiliano ya nje. Kiongozi wa chama ni mwenyekiti wa kamati ya chama ya bunge, wakati mwenyekiti wa chama haruhusiwi hata kuingilia mambo ya bungeni.

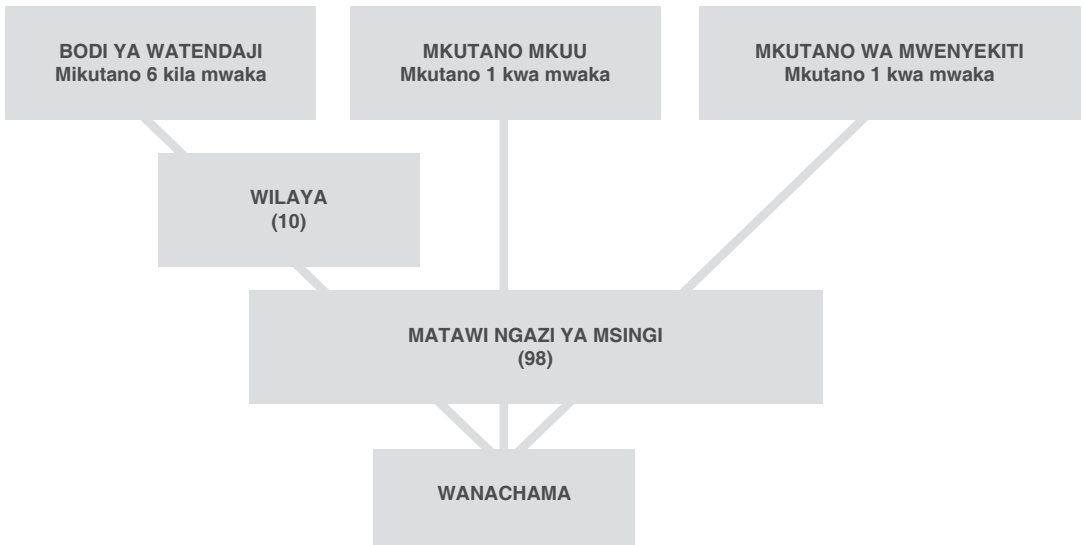
Ili kufanya mgawanyo huu wa majukumu ya kisiasa na madaraka ya kisiasa ufanye kazi itawezekana tu, pale ambapo chama kimejizatiti katika uwazi wa ndani na kupeana taarifa.

Faida yake, endapo hili litafanikiwa kutakuwa na kuongezeka kwa demokrasia ya ndani. Mfumo uliooneshwa hapo juu si mfano wa kawaida kutoka Denmark. Lakini, vyama vyote vya siasa ndani ya nchi huweka mkazo zaidi katika mfumo wa ndani wa mtandao na mahitaji ya uwazi na taarifa kutoka juu kwenda chini.

Umuhimu wa kuweka mfumo rasmi wa mtandao wa kitaifa wa matawi umeelezwa katika jedwali linalofuata. Muundo wa chama unapangiliwa katika ngazi tatu: kufanana na mfumo wa Denmark wa demokrasia ya ngazi za msingi: matawi katika manispaa, jumuiya za wilaya katika mkoa, na bodi ya watendaji, mkutano mkuu wa kitaifa. Mkutano mkuu wa mwaka ndiyo kilele cha mamlaka cha matawi katika manispaa.

Kwakuongezea, wajumbekatika mabaraza ya madiwani ya manispaa na wabunge wanatarajiwa kushiriki mara kwa mara katika mikutano ya matawi na kuwasiliana kwa kina na wanachama. Kwa hiyo, mgawanyiko wa kisiasa na mivutano mikubwa ndani ya matawi na chama kitaifa si ya kawaida. Mtandao rasmi wa ndani na uwazi usio rasmi-kwa njia ya kuwasiliana na kushauriana-na kushirikishana taarifa ndani ya vyama vya kisiasa vya Denmark hudumisha utamaduni wa demokrasia ya chama. Utamaduni huu ni kanuni inayofanywa na vyama vyote vinayofanya mkabala wa kidemokrasia ndani ya chama cha kisiasa na kati yake.

MUUNDO

KANUNI ZA KUFANYA MAAMUZI KIDEMOKRASIA

- Uhusiano wa moja kwa moja wa taasisi za kidemokrasia za matawi ni silaha
- Kukubaliana wapi pa kuanzia mchakato na kiwango cha ushiriki ili kuchagua lini maamuzi ya chini-juu au juu-chini yatumike
- Maamuzi ya 'chini- juu' hujenga umiliki wa matokeo na uimara wa kisiasa
- Si lazima kila maamuzi ya kidemokrasia yakite kwenye maamuzi ya 'chini-juu'
- Maamuzi yaliyofanywa na uongozi ni ya kidemokrasia pale tu yanapofanyika katika misingi ya kidemokrasia na kuwekewa baraka na kamati yenye mamlaka
- Vyama vyote husika lazima vihusishwe na kushiriki katika maamuzi ya 'chini-juu' na kupata taarifa muhimu
- Kanuni muhimu na michakato ya sheria ndogo ni nguzo muhimu katika kuzuia uharibifu wa maamuzi na kuwatenga watu wachache
- Mazungumzo ni njia ya kusawazisha nidhamu ya chama na demokrasia ya ndani
- Kamwe usiruhusu mwanasiasa bila kujali madaraka na hadhi yake kukiuka kanuni za kidemokrasia za uwazi na uwajibikaji
- Ujengaji wa 'mazingira zuizi' ni muhimu sana katika kupambana na rushwa na mambo mengine ya matumizi mabaya ya madaraka
- Demokrasia ya tawi husika na maamuzi ya 'chini-juu' imejengeka katika utamaduni wa uwazi na utoaji taarifa
- Mtandao rasmi wa kitaifa wa matawi ni muhimu sana katika demokrasia ya ndani na umoja wa chama

SURA YA SABA

KUSHINDA UCHAGUZI

JINSI YA KUSHAWISHI, KUJIELEZA NA KUFANYA KAMPENI ZENYE UFANISI

Chama cha Kihafidhina cha watu wa Denmark kikijiandaa kwa uchaguzi wa serikali za mitaa katika manispaa ya Lyngby-Taarbek, Copenhagen Kaskazini.

UTANGULIZI

Kushinda uchaguzi ni kipimo kikuu cha mafanikio ya tawi lolote. Iwe katika uchaguzi mdogo au uchaguzi wa wabunge, tawi husika litapambana ili kupata ushawishi na kupata ushiriki katika mamlaka kisiasa. Wanachama wengi wa tawi watajisikia na kujua kampeni maana yake nini kwa kushinda.

Kushinda uchaguzi unaofuata ni muhimu, lakini kinachotokea katikati ya chaguzi ni muhimu pia. Wakati mwingine juhudi endelevu za kulifanya tawi kuonekana na kuheshimika ni hali inayoleta utofauti wakati wa uchaguzi. Kushinda ushawishi kisiasa ni kazi ngumu. Tawi hujipatia uhalali kwa kuwa sehemu ya chama kitaifa. Huu ni msingi wa kampeni yoyote ya uchaguzi na inapaswa kuongoza mikakati na mbinu. Mafanikio katika kampeni za chama kitaifa ni mafanikio pia ya tawi la chama.

Kufahamu maslahi ya pamoja katika tawi na katika ngazi ya kitaifa ni sababu ya kushirikiana katika kuandaa uchaguzi. Makao makuu ya chama kitaifa hutoa uratibu unaofanana wa kampeni kitaifa. Matawi kwa upande wake hujikita katika usaidizi na uelekezi kutoka makao makuu. Hali hii ya kila mmoja kufaidi hunufaisha chama kwa ujumla wake. Viunganishi vya msingi kati ya kampeni za matawi na kitaifa vinaweza kufafanuliwa na mkabala katika uchaguzi wa matawi unaokuja wa Denmark.

1. KUSHINDA UCHAGUZI

Kupata nguvu ya kisiasa na kushinda uchaguzi unaofuata ni kichocheo kikubwa cha tawi lolote. Hii ina maana kwamba njia za mazungumzo ya kidemokrasia , semina na ushirikiano wa kisiasa vinaweza kukosa uzito katika kujipanga kwa ajili ya uchaguzi ujao.

Kuzingatia michakato ya kidemokrasia na mwafaka wa kisiasa kuliko ushindani wa kisiasa mara zote ni changamoto. Kwa hiyo, vyama vya siasa na matawi yake havipaswi kufanya njia za kampeni tupu. Hata hivyo, vitapaswa kutenga sehemu ya muda na rasilimali kupanga na kutekeleza kampeni. Katika suala hilo, lazima viweke vipaumbele vya juhudi katika njia mbili za kufanya kampeni: kampeni za kudumu na kampeni za uchaguzi.

MKABALA WA KITAIFA KATIKA UCHAGUZI TAWINI

Mfano kutoka katika uchaguzi wa Manispaa na Mikoani mwaka 2013
Dondoo kutoka mpango wa ndani wa Chama cha Kijamii chenye mrengo wa Kati (Social Liberal Party) Machi, 2012

‘Kampeni zina mwanzo wake katika jamii imara yenye maslahi baina ya matawi na kiwango cha kitaifa. Kundi muhimu la wapiga kura limejaribu kuchagua chama cha kijamii chenye mrengo wa kati mara moja: hapo ilikuwa katika uchaguzi wa wabunge uliopita. Njia nzuri ya kuwatunza wapiga kura hawa kama wapiga kura wa kudumu wa chama cha kijamii chenye mrengo wa kati ni pale tu wanapowezeshwa kufuatilia mwenendo wa upigaji kura zao na uwakilishi wa chama katika manispaa na chaguzi mikoani.’

Kampeni za Kudumu

Mipango ya kampeni za uchaguzi utakaofuata huanza baada ya uchaguzi wa mwisho kumalizika na kampeni kutathminiwa. Huu ni mkabala mzuri na ukizingatiwa ukweli unaokubaliwa kwamba: ‘chaguzi zinashinda katikati ya chaguzi,’ Kwa hakika si rahisi. Katika matokeo ya kampeni za uchaguzi daima itakuwa ni kuchoka: watu wanaojitolea katika kufanya kazi nyingi ngumu wakati wa kampeni huchoka. Wanaweza pia kuvunjika moyo kama mgombea wa tawi lao wanaompigia kampeni hatafanikiwa. Fedha zitakuwa haba kwa kuwa kiasi kikubwa kilitumika wakati wa kampeni. Vyovyote itakavyokuwa katika matokeo ya uchaguzi, lengo hasa liko katika hali halisi ya kisiasa na matokeo yake.

Hata hivyo, ni muhimu kujaribu kuchangisha haraka na kusonga mbele. Mwonekano wa tawi wakati wa uchaguzi unapotea kirahisi, na shughuli nyingi za siasa zinazofadhili jambo hilo husababisha tawi kupambana ili kupata dawa ya aibu za uchaguzi na uchovu wa jumla. Njia mpya ya kuratibu shughuli katika tawi labda ni kuvunja duara hili la uchovu na kiwango kidogo cha shughuli. Hii inaweza kufanyika kwa kupata msaada kutoka makao makuu kama inavyooneshwa na mfano wa Denmark hivi karibuni.

SHUGHULI ZA KAMPENI ZA KUDUMU

Mfano kutoka 'Mwongozo wa Uratibu' wa Chama cha Kijamii cha Denmark:

- Matawi 45 rasmi yaliyoteuliwa na chama kitaifa
- Shughuli za kampeni wiki 8 kwa mwaka (kampeni ya kudumu)
- Mkabala wa nyumba kwa nyumba na mazungumzo ya moja kwa moja na wapiga kura
- Mkabala wa kupiga simu kwa wapiga kura na kuhamasisha wanachama
- Mikabala lengwa kwa wapiga kura kwa kutumia takwimu za tawini
- Msaada kutoka makao makuu ya chama kufuatana na masuala ya kampeni, mbinu vumbuzi na utaalamu binafsi

Shughuliza Kampeni hizo za kudumu hufanyika nje ya muda wa uchaguzi na kwa hiyo shughuli lazima ziteuliwe kwa makini ili kukamata makini ya wapiga kura. Zinaweza kuhusu masuala ya kisiasa ya tawi, lakini pia zinaweza kuwa na malengo yenye umuhimu kitaifa kwa kuratibiwa na chama kitaifa. Ujumbe lazima uwe kidogo na wazi na unaotoa suluhu ya matatizo. Kama ilivyo katika kampeni zote, ujumbe lazima urudiwe mara nyingi iwezekanavyo.

Mara nyingi miundo mbambali ya shughuli za kampeni itahitajika. Mbinu kama ya mlango kwa mlango, na kupiga simu zinawezekana tu kwa kuwa na namba za kutosha za watu waliopo. Wakati mbinu nyingine kama kuwasiliana kwa kutumia mtandao wa kijamii (*facebook*) unaweza kutumika kibinafsi. Kwa kutegemeana na kiasi cha fedha kilichopo, njia ya gharama ya utoaji wa matangazo inaweza kutumika.

Kampeni za Uchaguzi

Kupangilia kampeni za uchaguzi lazima kuanze kabla ya siku ya uchaguzi ili kuwa makini. Pia, kwa kuzingatia chaguzi za matawi mara zote hakuna sababu ya kuchelewa kuanza, ikiwa imetangazwa muda mrefu kabla ya siku ya uchaguzi. Mara nyingi katika uchaguzi wa matawi tarehe za uchaguzi mwingine huwa zinajulikana wakati uchaguzi wa muda huo unapokuwa unafanyika. Changamoto ya kupanga uchaguzi ujao katika tawi inaweza kuelezewa hasa kwa mfano mahususi wa Denmark. Hatua katika kupanga na taratibu zilizoordheshwa katika jedwali zinahusiana na tawi la chama cha siasa chenye jimbo imara na rasilimali zilizopo. Chama kinashikilia nafasi ya Meya katika baraza la madiwani la manispaa. Mchakato huu wa kupanga uchaguzi unatoa kanuni za wazi na muhimu kwa matawi mengine kufuata:

- Kuanzisha michakato ya mipango ya uchaguzi mapema iwezekanavyo
- Anza kwa kutathmini nafasi ya sasa ya tawi katika jamii
- Anza mapema kuwaendea wagombea makini kwa ajili ya kuteuliwa kugombea wakati wa uchaguzi
- Weka ratiba mapema katika michakato ya kupanga na kuhakikisha uendeleu na uwezekano
- Buni mkakati wa kisiasa wenye malengo muhimu na jukwaa lililojengeka katika kuinua nafasi ya siasa za tawi
- Buni mkakati wa mawasiliano na amua maneno ya msingi na matatizo ya kuzungumzia

KUWEKA MIPANGO YA UCHAGUZI UJAO KATIKA TAWI

Mfano kutoka katika Uchaguzi wa Manispaa mwaka 2005 (dondoo ya mipango ya uchaguzi wa tawi wa chama cha Denmark cha *Conservative* mwaka 2005)

Kuanzisha mchakato wa Kupanga

- Miezi 12 baada ya siku ya uchaguzi
- Muda wa kupanga miezi 6

Hatua katika Kupanga

1. Kufanya tathmini ya uungwaji mkono kisiasa katika Manispaa

- Kutoa taarifa, kupanga ahadi za uchaguzi ujao, mambo ya kufanya katika kipindi cha uchaguzi, masuala ya sasa ya kisiasa (walau kurasa 30)
- Fanya tathmini ya uimara, udhaifu, fursa na vitisho (taz. Sura ya 2.4 juu) kutathmini nafasi ya kisiasa ya tawi

2. Kuweka ratiba na mpangilio wa kipindi cha kampeni

- Kalenda ya mikutano na majukumu ya kamati ya uratibu wa uchaguzi tawini
- Kalenda ya mikutano ya kamati ndogo ya baraza la madiwani la manispaa
- Kalenda ya mikutano ya kamati ya uteuzi tawini na uteuzi wa wagombea
- Kalenda ya mikutano ya hadhara na mikutano ya ndani na wanachama wa tawi
- Kalenda za usimamizi/uratibu

3. Weka mikakati ya vitu fulani vya Kampeni

- Mkakati wa kisiasa na jukwaa lenye malengo thabiti kwa ajili ya kampeni za uchaguzi
- Mkakati wa mawasiliano kwa ajili ya kampeni
- Mkakati wa maafikiano ya uchaguzi na vyama vingine
- Maneno muhimu na kaulimbiu za kampeni
- Namna ya kuinua wagombea teule kufikia umeya

4. Uteuzi wa wagombea kwa ajili ya uchaguzi

- Idadi ya wajumbe wa baraza la madiwani la manispaa watakaohusika katika uchaguzi
- Idadi ya wagombea, lakini ambao hawakushinda na wanagombea tena
- Kufikiria kuhusu kufaa kwa wagombea, hasa kwa kujali jinsia zao
- Idadi ya wagombea wapya muhimu walioteuliwa
- Idadi ya wagombea teule makini walengwa bila mafanikio

Vyama vya kisiasa vya Denmark mara zote hutegemea watu wanaojitolea bila kulipwa kufanya michakato ya uchaguzi. Na wengi wao huwa na rasilimali chache kuliko hata za tawi. Uwekaji mipango unaweza usiwe wa kina kama ilivyotarajiwa. Hawatakuwa na uwezo wa kupanga kitaalamu na kueleweka bila kusaidiwa na makao makuu.

2. SHUGHULI ZA KAMPENI NA NJIA ZA MAWASILIANO

Changamoto ya mawasiliano yoyote ni kusikika kwa sauti, kuonekana na kuwa makini. Katika kampeni za uchaguzi maelekezo haya si rahisi kuyazingatia. Mpiga kura hulengwa na ujumbe wa aina tofautitofauti na ishara kutoka kwa wagombea wa uchaguzi na vyama vya siasa, na njia zozote za mawasiliano zinazoaminika hufanyika. Kwa tawi si rahisi kupenyeza wingi wa njia hizi za mawasiliano. Kwa hiyo, mkakati wa mawasiliano ni muhimu. Mkakati lazima ubainishe maneno machache na wakati mwingine kutoa suluhisho la matatizo muhimu. Zaidi ya hayo, mkakati lazima ubainishe njia za mawasiliano na shughuli za kampeni zinazotakiwa. Kwa pamoja, mikakati hii inapaswa kusambaza ujumbe wa kisiasa kwa usalama kwa wapiga kura.

Mfano uliopita wa kampeni za uchaguzi wa matawi ya vyama vya siasa vya Denmark unaweza kutumika kama kielelezo. Tawi liimarisha kamati ya mawasiliano ili kuboresha mkakati. Kamati ilianzishwa makusudi kwa kujali jinsia na kipaji cha ubunifu. Mkakati ulitenga njia za mawasiliano na kupendekeza shughuli ambazo zingefanya kampeni kuwa nzuri na fanikivu. Uteuzi wa njia za mawasiliano ni muhimu sana kwa kampeni zenye mafanikio. Kufikiria na kuteua mifano hutoa maoni na miongozo kwa matawi mengine:

- Kwa haraka tengeneza maelezo machache, mafupi na yaliyo wazi
- Teua kaulimbiu na ujumbe utakaokuwa nguzo katika tawi
- Fanya maamuzi katika hatua za awali za urembaji wa kampeni
- Chunguza kwa jicho pevu misaada na misaada ya kiufunzi kutoka makao makuu na ipokee kama inafaa
- Baini ni njia ipi ya mawasiliano inaweza kufanya kazi katika mkabala wa kitaalamu
- Hakikisha kuwa aidha una watu wanaojitolea wenye ujuzi au utaalamu
- Fikiria uteuzi wa njia za mawasiliano za wagombea pinzani na amua kama ni lazima na inawezekana kuendana na ushindani

Kila mgombea na mhamasishaji wanapaswa kufahamu matumizi ya vifaa. Vyombo vya mawasiliano vina kazi zenye uwili kwani si njia tu za mawasiliano kwa matawi bali pia kwa wagombea wake. Kwa hali hiyo, uratibu wa vyombo vya mawasiliano ni shughuli muhimu katika shughuli za kampeni. Baadhi ya mambo ya kujifunza na kanuni za shughuli za kampeni kwa matawi ni:

- Mafunzo kwa wagombea yanapaswa kuanza mara tu baada ya kuteuliwa
- Kwa haraka sana fafania mgawanyo wa ndani wa wagombea na tofauti za majukumu yao
- Toa usaidizi kwa maendeleo ya vifaa vya kampeni ili kuhakikisha wito wa kampeni na na kufanana kwa kampeni
- Kutana mara kwa mara na wagombea wakati wa kampeni kulinda kampeni zenye wito na umoja sawia, kuboresha uratibu na kuhakikisha kunakuwa na sauti moja ya tawi
- Hakikisha kuwa shughuli za nje za tawi zina mwelekeo wa kampeni za uchaguzi na kubuni wapiga kura na vyombo vya mawasiliano
- Ratibu watu wanaojitolea katika makundi kwa kutoa majukumu ya wazi katika kampeni husika na hakikisha kuratibu, kuelekeza na kutambua mchango kwa kazi iliyofanywa
- Ratibu mkutano wa kampeni kwa wanachama ili kulinda umoja wa wanachama wanaojitolea
- Amua wakati wa kuanza kampeni nani kateuliwa kuzungumza na simu za wanahabari na kuongea kwa niaba ya tawi
- Teua mwanahabari wa tawi, ambaye ataunganisha vyombo vya habari na kuwa kiungo kati ya vyombo vya habari na wagombea
- Teua timu ya kusimamia uharibifu wa kampeni, kwa kuhusisha wagombea wakuu na uongozi wa tawi

Kwa hakika, matumizi ya vifaa vya kielektroniki na ubunifu katika mbinu za kubaini wapiga kura taratibu yanabadilisha shughuli za kampeni katika matawi. Makundi ya *facebook* na

akaunti za *facebook* za wagombea siku hizi zinatumika katika kampeni za matawi sambamba na njia nyingine. Kwa njia hii kampeni zina uwezekano wa kumlenga moja kwa moja mtu mmoja kwa mmoja hasa wapiga kura makini.

NJIA ZA MAWASILIANO KATIKA KAMPENI

Mfano kutoka Uchaguzi wa Manispaa wa mwaka 2005 (dondoo ya mpango wa chaguzi za tawi) wa chama cha Kidenmark cha Conservative mwaka 2005.

Uundwaji wa maneno machache yanayoweza kukumbukika na kuhifadhiwa kirahisi, yanayotoa ujumbe wa kisiasa wa tawi katika baraza jipya la madiwani la manispaa.

Uchaguzi wa Usanifu wa Vielelezo katika Mawasiliano

- Yawezakuwa-usanifu wa vielelezo vilivyopendekezwa na kutolewa na chama-mama
- Au- usanifu wa vielelezo uliobuniwa na tawi lenyewe

Vyombo vya mawasiliano

- Picha za kitaalamu za wagombea walioteuliwa
- Mabango ya uchaguzi ya wagombea na chama kitaifa (kielekezo kilichotolewa na chama kitaifa-makao makuu)
- Vipeperushi vinavyoelezea mwelekeo wa uchaguzi katika tawi
- Vipeperushi vya mgombea mmoja mmoja, kukiwa na mwonekano wa pamoja wa alama ya chama (msaada wa kiufundi kutolewa kwa mgombea)
- Kituo cha taarifa cha uchaguzi cha tawi kinachotoa taarifa za jukwaa la kisiasa, mgombea mmoja mmoja, matukio, habari zinazokuwa zikibadilika kulingana na wakati
- Taarifa za uchaguzi katika magazeti ya nyumbani, zikilenga habari za kisiasa na wagombea, zikijumuisha taarifa za wagombea wa Umeya wa manispaa
- Taarifa za moja kwa moja zinazowalenga wapiga kura zinazotolewa baadaye karibu na uchaguzi
- Vipeperushi vya uchaguzi, maputo na zana nyingine za kampeni za mitaani na kampeni za mlango kwa mlango

SHUGHULI ZA KAMPENI ZA UCHAGUZI

Mfano kutoka Uchaguzi wa Manispaa wa mwaka 2005 (dondoo ya mpango wa chaguzi za tawi) wa chama cha Conservative cha Denmark mwaka 2005.

Mafunzo kwa wagombea

- Jukwaa la kisiasa na mkakati wa uchaguzi
- Weledi na mbinu za kampeni (kozi zinazotolewa na makao makuu ya chama)

Uratibu wa mikakati ya uchaguzi

- Mikutano ya kawaida na wagombea ili kuwajuza kuhusu mikakati ya kampeni na uratibu wa mikakati
- Kuwapa taarifa wagombea kuhusiana na masuala ya kisiasa na changamoto

Shughuli zinazowalenga wapiga kura

- Matukio ya kampeni yanayowahusisha wanachama wa tawi, lakini kwa kuwalenga wafuasi wa chama na hasa vyombo vya habari
- Tukio rasmi la kijamii la ufunguzi wa kampeni
- Mtandao wa wasomaji wa barua, kuratibu uzalishaji, kuwasaidia wagombea na wanachama, kujibu mapigo ya kisiasa
- Mikutano ya uchaguzi, mara nyingi ikihusisha majopo ya kisiasa (yatangazwe na kurushwa na vyombo vya habari)
- Uundaji na usambazaji wa mabango ya uchaguzi
- Kupita mitaani kuomba kura mwishoni mwa kampeni, ikihusisha wagombea huku wakisindikizwa na wanachama nyuma yao
- Ugawaji wa vipeperushi na vijarida mlango kwa mlango kwa kiasi kidogo na wanachama wa tawi
- Mkutano wa wazi wa kijamii kwa ajili ya tukio la uchaguzi

Mawasiliano ya vyombo vya habari, matukio na udhibiti wa uharibifu

- Mkakati na ratiba ya kuzungumza kwenye vyombo vya habari na wagombea wakihusika
- Juhudi za kuboresha mawasiliano na vyombo vya habari
- Udhibiti wa uharibifu wa kampeni, ikijumuisha matatizo yaliyobainishwa na ufuatiliaji wa taarifa za vyombo vya habari

Halikadhalika, mkakati wa kupiga kampeni mlango kwa mlango umekuwa na mwamko sana. Siku hizi inawezekana kwa kila tawi na kila mgombea kujipangia kampeni kwa msaada wa kiteknolojia. Mbinu hii inawaweka wapiga kura katika eneo kijiografia na kujua ni wapi muhimu. Kampeni za mlango kwa mlango (nyumba kwa nyumba) kwa hiyo zitakuwa nzuri na zenye kuleta mafanikio kuliko ilivyokuwa hapo zamani. Kampeni hizi zinatoa mwanya kuwa na kampeni ya uso kwa uso kati ya mgombea na mpiga kura anayetafutwa.

3. KUGHARAMIA NA KURATIBU SHUGHULI ZA KAMPENI

Katika kila kampeni, fedha huwa ndilo tatizo kubwa. Malengo ya kufika mbali kutoka kwenye vituo vya kura na mawazo ya ubunifu wa kutumia mbinu za zana za kitaalamu katika kampeni hushindwa kutokana na tatizo la fedha. Katika hilo, mipango ya kukodi au kuomba msaada kutoka nje ya tawi huongeza gharama. Uwezekano wa mipango ya kamati ya mawasiliano lazima mara zote ipitiwe na kamati ya fedha ya tawi. Bajeti ya uchaguzi huweka mipaka na shughuli za kampeni zinazotakiwa kupewa kipaumbele.

Kugharamia Shughuli za Kampeni

Vyanzo vya fedha vya vyama vya siasa vya Denmark hutegemea ada ya wanachama kwa kiasi kikubwa. Zaidi ya hayo, tawi hupokea ruzuku kidogo kutoka kwa umma kilichokadiriwa

kulingana na idadi ya wanachama walioshiriki katika uchaguzi uliopita. Imekuwa utamaduni kwa wagombea kuchangia sana katika kampeni zao ili kufidia gharama. Matawi ya vyama vya Denmark husaidia kifedha kampeni za chaguzi katikati ya chaguzi. Kila mwaka katika akaunti zao za akiba hutenga kiasi fulani cha fedha kwa ajili ya kuunda mfuko wa uchaguzi. Akaunti hiyo hufungwa mpaka pale maandalizi ya kampeni yanapoanza. Kiasi fulani cha bajeti ya kampeni ya tawi hutolewa na chama kitaifa. Hii husaidia matawi kupunguza misaada ya watu kutokana na kazi zao kuwa kidogo. Msaada unaotolewa unajumuisha ulinzi, kozi za mafunzo, na kadhalika. Huduma zinaweza kutolewa bure au kwa gharama kidogo. Msaada huu mkubwa umeongeza ufanisi kwa vyama vya siasa kwa sababu ruzuku inayotolewa na serikali hutolewa kwa chama katika ngazi ya taifa.

Uungwaji mkono na Umma na Huduma za Umma

Matawi ya Denmark sasa yameruhusiwa kupewa kiasi kidogo cha fedha, kutegemeana na namba ya kura katika uchaguzi uliopita kama wataomba katika Manispaa. Hii ina maana kuwa kiasi kidogo cha fedha kinachokwenda kwenye matawi kwa kiasi fulani kimepitishwa na maamuzi ya bunge ili pia kusaidia shughuli za matawi za vyama vya siasa. Fedha lazima zitumike katika shughuli za siasa katika mwaka huo kwa hiyo kiasi hicho hakiwezi kuhifadhiwa kwa shughuli za uchaguzi. Ila, ruzuku inasaidia tawi kugharimia mambo na hivyo kuongeza manufaa kiuchumi. Hii pia inasaidia katika kupunguza gharama za uchaguzi, kitu kinachoweka mkazo na ugumu wa kutumia fedha inayoingia. Kampeni za uchaguzi matawini zinaweza pia kunufaika kutokana na dhana ya utumishi wa umma. Baadhi ya vyombo vya habari vya Denmark, hasa vyombo vya kielektroniki kwa kiasi kikubwa vinasaidiwa na nchi ili kuwezesha kutoa mwanya wa demokrasia ya watu wengi na shughuli za kitamaduni. Huduma hii ya jamii hujumuisha pia kugharimia pia kampeni za kisiasa katika matawi.

Muda wote wa kampeni za uchaguzi, tawi hujitahidi kutumia utayari wa huduma za umma kupitia vyombo vya habari. Vinaweza kutumia ujanja wa kutafuta ujumbe na kuratibu matukio katika njia zinazokubalika na taratibu za vyombo vya habari. Kipindi cha Televisheni kuhusu habari za ndani kina maslahi ya kisiasa na kiuchumi. Wakati uchaguzi unapokaribia, vyombo vyote vya habari vya kielektroniki na maandishi vitaongeza muda wa vipindi kufuatana na mahitaji ya umma. Magazeti ya ndani yatafungua uwanja wa kujadili masuala ya uchaguzi na kuripoti matukio ya uchaguzi. Vyombo vya kiektroniki vya matawini vitaalika vyama kushiriki katika meza ya majadiliano ya kisiasa na malumbano kama nyongeza ya ripoti ya matukio ya uchaguzi. Huduma za jamii za vyombo vya habari zinachangia sana katika demokrasia ya matawi ya Denmark.

Katika nchi zenye miundo mbinu mibovu ya mawasiliano njia hii ya huduma za jamii ingeweza kuwa sehemu ya kuunda taasisi za demokrasia za mitaa na matawi ya vyama vya siasa. Katika suala hilo, matangazo ya redio za ndani zikiwa na ruzuku ya utumishi kwa umma zingekuwa na nafasi nzuri ya kuwafikia wapiga kura kwa upana zaidi.

TARATIBU ZA UCHAGUZI NCHINI DENMARK

Uchaguzi katika manispaa na mikoa ya Denmark hufanyika kila baada ya miaka minne na mara zote kwa siku moja: Jumanne ya tatu ya Mwezi Novemba. Wapiga kura wa chaguzi za manispaa wanapaswa kuwa na walau miaka 18 na kuendelea na wenye makazi ya kudumu katika manispaa au mikoa ya Denmark. Kuwa na haki ya kuchagua mtu unapaswa pia kuwa raia wa Denmark au mwanachama wa Umoja wa Ulaya, Iceland na Norway. Watu waliowahi kupata makazi ya kudumu Denmark kwa miaka mitatu kabla ya tarehe ya uchaguzi wote wanaruhusiwa kupiga kura.

Mtu yeyote mwenye haki ya kupiga kura, ana haki pia ya kugombea katika Manispaa na mabaraza ya mikoa. Pamoja na hayo, mgombea anatakiwa awe yule ambaye hajawahi kutiwa hatiani kwa kosa lolote linalomfanya kutofaa kuwa mjumbe wa baraza lolote.

Kila manispaa inaweza kuweka namba ya wajumbe wanaopaswa kuchaguliwa. Lazima namba hiyo iwe namba isiyogawika kwa mbili (witiri) kati ya 9 na 31 kwa manispaa zilizo na wakazi chini ya 20.000, na kati ya 19 na 31 kwa manispaa zenye wakazi zaidi ya 20.000. Ujumbe wa mabaraza ya mikoa umewekewa kikomo na sheria kuwa 41.

Vyama vya siasa, makundi ya raia na watu binafsi wasiofungamana na chama chochote wanaweza kugombea viti katika mabaraza ya manispaa na ya mikoa kwa kuwasilisha idadi ya wagombea. Unachotakiwa kufanya tu ni kuwa wananchi 25-50 wakubaliane na orodha kwa kuweka saini zao. Idadi ya wagombea wawili au watatu wanaweza kuungana ili kuongeza uwezekano wa kushinda kiti. Kuchagua kunafuata kanuni zile zile za bunge: kwamba mpiga kura anapiga kura moja tu, aidha kwa kundi au mtu mmoja.

Katika uchaguzi wa matawi na mikoa hakuna kizingiti ambacho chama kinaweza kupita, kama asilimia mbili kwa kiwango cha juu katika uchaguzi wa bunge. Hii ina maana kwamba chama au kikundi cha raia, au muungano wa wagombea binafsi watapata viti kulingana na mgawanyo sawa wa kimahesabu kulingana na namba ya kura zilizopokelewa. Inamaanisha kuwa unaweza kukuta hali ambayo kundi linaweza kupata kiti kimoja, ambacho kisingepatikana kama kungekuwa na kizingiti cha asilimia mbili au zaidi.

Wajumbe wa Baraza jipya lililochaguliwa huanza kufanya kazi tarehe 1 Januari kufuatia uchaguzi wa Novemba. Wajumbe wana jukumu la kutumika kwa miaka minne, labda iwe tu wameugua au kutoka nje ya manispaa au mkoa.

Kuchangisha Fedha za Kampeni

Kulingana na ufinyu wa bajeti ya kampeni, matawi yatatafuta vyanzo vipya vya fedha. Wazo la uchangishaji mara nyingi huwekwa maalumu kwa ajili ya mikakati mipya na ya hatua za kiubunifu za kukusanya michango ya kampeni. Katika kampeni za uchaguzi hatua yoyote inayolenga kupanua wigo wa bajeti ni uchangishaji. Mbinu za zamani zinaweza kufaa kama mbinu mpya.

Kwa tawi, sehemu ya kwanza ya kuangalia katika kuongeza fedha ni kupitia wanachama wake. Baadhi ya wanachama wa tawi wanaweza kufikiria kuwa juhudi zao za kujitolea bila kulipwa katika kampeni ni mchango tosha wa kufanya bajeti itoshe. Wakati kampeni zikibana wanaweza hata hivyo kukubali kuongeza mchango wao kifedha. Wanachama wengine wanaweza kujisikia kwamba wito wa kuchangia michango kwa ajili ya kampeni ni fursa nzuri ya kusaidia binafsi tofauti na jinsi ambavyo walikuwa wakichangia.

Kwa vyama vya siasa vya Denmark, michango kutoka kwa wanachama wa tawi ni chanzo muhimu cha fedha. Michango inaweza kutolewa aidha kwa njia ya moja kwa moja na mwanachama au kupitia matukio ya kampeni. Ni utamaduni wa kawaida katika hatua za mwanzo za kampeni kwamba wanachama wanapokea maombi yaliyosainiwa na mwenyekiti wa tawi kwa ajili ya kuchangia. Maombi haya yanaweza kufuatiwa na kupigiwa simu.

Kuchangisha fedha kupitia kwa wanachama ni njia pia ya kuwataarifu juu ya masuala muhimu ya kisiasa na kuinua moyo wa kufanya kampeni.

Michango kutoka makampuni binafsi au wafadhili binafsi hutokea, lakini siyo kitu cha lazima katika kampeni za matawi. Hii haijalishi kama uchaguzi ni wa baraza la madiwani la manisipaa au bunge la kitaifa. Michango yote ya vitu kutoka biashara binafsi au vyama mara nyingine hujitokeza. Inaweza kuwa ni ya kupewa sehemu ya wazi, usafiri wa bure, kuchapisha, matangazo ya bure, na kadhalika. Kumwendea mtu mmoja mmoja mara nyingi huwa njia nzuri ya kuyafikia makampuni na biashara binafsi. Hivyo, michango hiyo ya kampeni imekuwa ikipingua taratibu.

Kiwango cha uchangiaji wa nje ni kidogo na wakati mwingine kimekuwa kikipungua katika siasa za matawi ya Denmark. Maendeleo haya yanaweza kuwa ni mwikiko wa usaidizi wa umma ulioimarishwa kwa vyama vya siasa katika ngazi ya msingi na kitaifa.

Kesi za ufujaji na matendo ya aibu hayaonekani sana katika siasa za matawi za Denmark. Ubaya wa ukosefu wa michakato ya taarifa rasmi za kiofisi kwa michango ya kampeni za matawi hutokea na kusababisha majadiliano katika vyombo vya habari kuhusu michango ya kisiasa isiyoeleweka. Hata hivyo, kuna uhitaji siku zote siasa za matawi za Denmark-kuwa na uwazi mkubwa na uwajibikaji kufuatana na michango ya kampeni. Huu ndio usalama unaopambana na upendeleo, kupeana nafasi kwa kujuana, ufujaji mali na maovu mengine ya matumizi mabaya ya demokrasia.

Kwa uwazi, maono ya kudumu ya kupinga rushwa katika jamii ya Denmark ni sehemu ya ufafanuzi wa tabia njema ya vikundi. Mtazamo wa umma na mahakama huwaadhibu wakosaji wa kisiasa kwa ukali wanapokuwa wamehusika katika rushwa. Msaada wa umma kwa vyama vya siasa ni uthibitisho wa kiwango kidogo cha ukosaji: matawi hayategemei sana kupata fedha kutoka vyanzo vya nje na wafadhili muhimu watakataa zaidi pale ambapo mahitaji ni kidogo.

Hivyo, njia salama ya kupinga rushwa na maovu mengine ni mfumo wa ndani wa kuangalia uchumi na fedha za kampeni zilizotumiwa na vikundi vyote vya Denmark. Kamati ya fedha ya tawi ina jukumu la kuheshimu kanuni za uchumi na michakato. Na kamati lazima ihakikishe kuwa iko wazi kwa ajili ya akaunti na ukaguzi wa fedha. Mkutano mkuu wa mwaka wa tawi una jukumu la kufanya uhakiki wa mwisho wa masuala yote ya uchumi.

Kusimamia na Kufanya Tathmini

Kampeni za uchaguzi zinabainisha nguvu ya pamoja ya tawi. Ni wakati ambapo matokeo ya kuunda ushirika wenye nguvu na kuunda mtandao mkubwa wa kijamii vinaonekana. Wanachama wote wa tawi-uongozi, wagombea na waliojitolea-wameunganisha nguvu zao kuongeza umaarufu wa tawi na chama chao. Wakati wa kampeni panaweza kuwapo na matatizo ambayo hayakubainika hapo awali. Uzoefu huo unaweza ukawa umesababisha kukata tamaa na kuwa sababu ya kuzuia mpango wa uharibifu. Kwa upande mwingine, hatua za kampeni na mafanikio yanaweza kuwa yametokea kwa mafanikio makubwa. Mapungufu na mafanikio ya kampeni yanapaswa kubainishwa kama sehemu ya mchakato wa kusimamia kampeni.

Uchaguzi unapokamilika, ni wakati wa kila mmoja kumshukuru mwenzake kwa kazi ngumu na kubwa na moyo wa ushirikiano uliooneshwa. Ni wakati pia wa kuhifadhi. Iwe matokeo ya uchaguzi ni kama ilivyotarajiwa au la, kuna mambo ya kujifunza. Ni wakati wa kufanya tathmini.

Tathmini zinaweza kufanywa kwa njia nyingi, lakini lazima mara zote zioneshe mafanikio na mapungufu ya kampeni. Na lazima mara zote zimhusishe kila mmoja kwa nafasi aliyoitumikia katika kampeni. Tathmini zisiwe za kuchosha. Zinaweza kuwa sehemu ya tukio la kijamii la tawi.

Tathmini hii huwa sehemu ya hitimisho la kampeni za uchaguzi-na mwanzo wa kampeni za uchaguzi ujao.

MWONGOZO WA KUFANYA KAMPENI VIZURI

- Kamwe usisahau kwamba mchakato wa kidemokrasia na ufumbuzi wa kudumu wa matatizo ya wanajamii ndiyo muhimu-siyo ushindani wa kisiasa
- Lenga kufanya shughuli ya kampeni ya kudumu, kwani uchaguzi unashinda katikati ya uchaguzi
- Anza michakato ya mipango ya kampeni mapema iwezekanavyo
- Fanya mapema uteuzi wa wagombea stahiki watakaohusika katika uchaguzi
- Tengeneza mkakati wa kisiasa wenye malengo ya wazi na jukwaa lililojengeka katika tathmini ya nafasi ya tawi kisiasa
- Tengeneza mkakati wa mawasiliano na amua ujumbe muhimu na utatuzi wa matatizo ya kuzungumzia
- Kwa haraka sana andaa maelezo mafupi yanayosomeka yenye ujumbe ulio wazi
- Katika hatua za awali jaribu uwezekano kiuchumi wa mawasiliano yaliyopendekezwa na shughuli za kampeni na kuweka vipaumbele inapowezekana
- Ratibu majukumu ya fedha za kampeni vizuri na kamati ya fedha ya tawi na kuhakikisha udhibiti, uwazi, uwajibikaji na uhakiki wa mahesabu
- Anza mafunzo kwa wagombea mara tu baada ya kuteuliwa
- Katika hatua za mwanzo za kampeni amua nani ajibu simu za wanahabari na nani azungumze kwa niaba ya tawi
- Kukutana mara kwa mara na wagombea wakati wa kampeni kuimarisha moyo wa umoja, kuimarisha uratibu na kuhakikisha kuwa kunakuwa na msimamo mmoja wa tawi
- Mara zote hakikisha kusimamia na kutathmini mapungufu na mafanikio ya kampeni na kutambua juhudi za wote waliochangia na kuwahusisha katika tathmini ya mwisho

Taasisi ya Denmark ya Vyama na Demokrasia
Jemtelandsgade 12300 Copenhagen S
Denmark
Simu: +45 38 40 28 00
Barua pepe: dipd@dipd.dk

Chapisho hili pia linapatikana kwa lugha ya Kiingereza katika; www.dipd.dk
Mawazo yaliyotolewa katika chapisho hili si lazima yawakilishe mtazamo wa Bodi ya DIPD

Wahariri wenye dhamana: Bjorn Forde na Karina Pultz
Mshauri: Jorgen Estrup
Kundi la Wahariri Shrishti Rana, Karina Pultz
Na Hanne Lund Madsen

Picha ya Jalada: Ernst Van Norde, POLFOTO
Picha: Picha zote za ndani ya Mwongozo huu zilitolewa na vyama vya siasa.

Msanifu: DETUSCHOLUBA
Chapa: TOPTRYK

ISBN print 978-87-92796-18-9
ISBN web 978-87-92796-19-6

Kilichapishwa Machi, 2013

JEMTELANDSGADE 1
12300 COPENHAGEN S
DENMARK

SIM: +45 38 40 28 00
BARUA PEPE: DIPD@DIPD.DK
WAVUTI: WWW.DIPD.DK

TANZANIA CENTRE FOR DEMOCRACY (TCD)

Kituo cha Demokrasia Tanzania (Tanzania Centre for Democracy – TCD) ni taasisi isiyo ya kiserikali na isiyoendeshwa kibiashara ambayo wanachama wake ni Vyama vya Siasa vyenye uwakilishi Bungeni. Kwa sasa vyama hivyo ni Chama Cha Mapinduzi – (CCM), Chama cha Demokrasia na Maendeleo (CHADEMA), Civic United Front (CUF), Tanzania Labour Party (TLP), National Convention for Construction and Reform - Mageuzi (NCCR – Mageuzi) na United Democratic Party (UDP). Vyama visivyokuwa na uwakilishi Bungeni ni Wanachama Shirikishi ambao huwakilishwa na chama kimoja katika vikao vya maamuzi kwa kipindi maalum.

DHIMA NA DIRA

1. Dhima;

“Kukuza na kuimarisha utamaduni wa demokrasia ya Bunge la vyama vingi vya siasa nchini Tanzania kwa kufanya kazi pamoja kwa njia ya majadiliano na amshaurinao kati ya vyama”

2. Dira;

“Kuwa mhamasishaji wa demokrasia ya kweli ya Bunge la vya avingi vya siasa ambayo itahakikisha inaleta maendeleo endelevu ya kiuchumi, kijamii na kisiasa kwa wananchi wote wa Jamhuri ya Muungano wa Tanzania”.

MALENGO NA MADHUMUNI

TCD kama baraza la majadilinao na amshaurinao, itafanya mambo yote na kutekeleza kazi zote kwa ajili ya kuiwezesha kutimiza malengo na madhumuni yafuatayo;

1. Kuwa kiungo katika juhudi za vyama vya siasa za kuleta umoja, haki, demokrasia na ustawi wa jamii ya Tanzania
2. Kuimarisha uwezo wa vyama vya siasa kwa lengo la kukuza na kuimarisha demokrasia ya vyama vingi
3. Kujenga jamii yenye usawa, inayozingatia jinsia na inayotetea na kulinda haki za binadamu kama zilivyoielezwa katika Katiba ya jamhuri ya Muungano wa Tanzania na Katiba ya Zanzibar
4. Kujenga na kukuza tabia ya uvumilivu wa kisiasa miongoni mwa vyama vya siasa vishiriki na kufanya juhudi kuondoa migogoro baina yao
5. Kuwa Jukwaa la vyama vya siasa la kuleta amani, utulivu, demokrasia na maendeleo endelevu.

Tanzania Centre for Democracy,
Kitalu Na. 99 Shariff Shamba, Ilala,
S.L.P 32441
Dar Es Salaam,
Tanzania,
Simu +255 22 2775177
+255 22 2775178
Faksi: +255 22 2775176
Barua Pepe: tcd@tcd.or.tz